

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Diplomová práce

Důchodová reforma v ČR

Ivana Stepanová

© 2014 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra ekonomických teorií

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Steppanová Ivana

Provoz a ekonomika

Název práce

Důchodová reforma v ČR

Anglický název

The Pension Reform in the Czech Republic

Cíle práce

Cílem práce bude popis důchodového systému v ČR, analýza důchodové reformy a uvedení důvodů, které vedly k nutnosti důchodovou reformu provést.

Metodika

Pomocí rešeršního zpracování odborné literatury a zákonů týkajících se dané problematiky bude popsán důchodový systém v ČR a důchodová reforma. Práce bude orientována na důchodový systém ČR a především důchodovou reformu a její dopad na občany ČR. Jako hlavní metoda zkoumání bude v práci využita metoda deskripce a také analýzy a syntézy.

Harmonogram zpracování

1. Zápočet LS / 2013: vyhledání a studium literatury
2. Zápočet ZS/ 2014: vypracování teoretické části
3. Zápočet LS/ 2014: vypracování analytické části a závěru

Rozsah textové části

60-80 stran

Klíčová slova

důchodový systém, důchodová reforma, sociální pojištění, sociální politika, pilíř, důchod

Doporučené zdroje informací

KREIDL, Vladimír. Reforma penzijního systému. Praha : Občanský institut, 1997. 36 s. ISBN 80-901659-9-0.

PŘIB, J., VOŘÍŠEK, V. Důchodové předpisy s komentářem, vydání 7. aktualizované. Olomouc: ANAG spol. s r.o., 2012. 584 s. ISBN 978-80-7263-736-2.

KREBS, V. a kol. Sociální politika. 4. přeprac. a aktualiz. vyd. Praha : ASPI, a.s., 2007. 503 s. ISBN 978-80-7357-276-1.

PELIKÁNOVÁ, H.; LANG, R.; ŠANTRŮČEK, V.; DVOŘÁKOVÁ, J. Důchodové pojištění. Praha : Pragoeduca, 2009. ISBN 978-80-7310-032-2.

SLANÝ, Antonín; KREBS, Vojtěch a kol. Sociální ochrana a důchodový systém. Brno : Masarykova univerzita, 2004. 70 s. ISBN 80-210-3390-8.

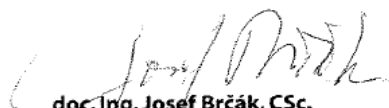
LOUŽEK, Martin. Důchodová reforma-revoluce nebo evoluce?. Praha : Občanský institut, 2008. 15 s. ISBN 978-80-86972-26-8.

Vedoucí práce

Šrédl Karel, doc. Ing. PhDr., CSc.

Termín odevzdání

březen 2014

doc. Ing. Josef Brčák, CSc.
Vedoucí katedry

prof. Ing. Jan Hron, DrSc., dr. h. c.
Děkan fakulty

V Praze dne 3.11.2013

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Důchodová reforma v ČR" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 28. 11. 2014

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala panu doc. Ing. PhDr. Karlu Šředlovi, CSc. za poskytnuté rady a trpělivost při zpracování diplomové práce.

Důchodová reforma v ČR

The Pension Reform in the Czech Republic

Souhrn

Diplomová práce na téma „Důchodová reforma v ČR“ je zaměřena na důchodový systém v České republice a především důchodovou reformu. Důchodový systém prošel poslední dobou výraznými změnami. Nejvýznamnější změna nastala v roce 2013, kdy bylo zavedeno důchodové spoření, a důchodový systém byl doplněn o chybějící druhý pilíř. Účelem důchodové reformy bylo zajištění finanční udržitelnosti důchodového systému a snížení závislosti občanů důchodového věku pouze na zajištění od státu, tedy na dávkách poskytovaných ze státního důchodového pojištění. Cílem práce je analýza důchodové reformy a jejího dopadu na občany ČR. Nejdříve je charakterizován důchodový systém a jeho jednotlivé pilíře a následně je provedena analýza vhodnosti účasti na důchodovém spoření na základě výpočtu výše důchodu občanů různých věkových a příjmových kategorií.

Summary

Thesis on "Pension Reform in the Czech Republic" is focused on the pension system in the Czech Republic and especially pension reform. The pension system has undergone major changes lately. The most significant change occurred in 2013 with the introduction of retirement savings and pension system was completed with the missing second pillar. The purpose of the pension reform was to ensure the financial sustainability of the pension system and reduce dependence citizens retirement age only to ensure the state, ie the benefits provided by the state pension insurance. The aim of this work is the analysis of pension reform and its impact on the citizens of the country. First, it is characterized by a retirement system and its pillars and subsequently analyzed the appropriateness of participation in pension savings by calculating the amount of pension citizens of different age and income category.

Klíčová slova: Sociální politika, důchodový systém, financování, pilíře důchodového systému, důchodová reforma, starobní důchod, důchodový věk.

Keywords: Social policy, pension system, financing, pillars of pension system, pension reform, retirement pension, retirement age.

Obsah

1	Úvod.....	8
2	Cíl práce a metodika	10
3	Teoretická východiska	12
3.1	Sociální politika	12
3.1.1	Vymezení sociální politiky	12
3.1.2	Principy sociální politiky	12
3.1.3	Funkce sociální politiky.....	13
3.1.4	Subjekty sociální politiky	14
3.1.5	Sociální zabezpečení.....	14
3.1.6	Organizace a orgány sociálního pojištění	15
3.2	Důchodové systémy	16
3.2.1	Princip uspořádání důchodového systému.....	16
3.2.2	Financování důchodových systémů	18
3.2.3	Důvody důchodové reformy	18
3.3	Důchodové pojištění	19
3.3.1	Účastníci důchodového pojištění	20
3.3.2	Vyměřovací základ	25
3.3.3	Základní výpočetní veličiny.....	26
3.3.4	Starobní důchod	30
3.4	Reforma prvního pilíře.....	35
3.5	Důchodové spoření	36
3.5.1	Subjekty důchodového spoření	37
3.5.2	Důchodový účet	38
3.5.3	Důchodový fond	39
3.5.4	Zahájení účasti důchodového spoření.....	41
3.5.5	Ukončení účasti důchodového spoření	42
3.5.6	Platby na důchodové spoření	43
3.5.7	Výplata důchodu z druhého pilíře.....	43
3.6	Doplňkové penzijní spoření	44
4	Praktická část	46
4.1	Zhodnocení důchodové reformy	46
4.2	Analýza vhodnosti účasti na důchodovém spoření z hlediska dopadu na výši důchodu.....	47
4.3	Alternativní způsoby spoření	66
5	Závěr	70
6	Seznam tabulek a grafů.....	73
7	Seznam použitých zdrojů.....	74

1 Úvod

Tématem diplomové práce je důchodová reforma, která je v dnešní době často diskutovaným tématem. Důchodový systém v České republice prošel v poslední době výraznou změnou. K prvním výraznějším změnám důchodového systému došlo v roce 2011, tyto změny byly přijaty v rámci malé důchodové reformy. Ovšem k nejvýznamnější změně došlo v roce 2013, kdy byl v rámci velké důchodové reformy důchodový systém, který se do té doby skládal jen z prvního a třetího pilíře, doplněn o druhý pilíř.

Důchodový systém byl dlouhou dobu postaven pouze na povinném důchodovém pojištění tzv. prvním pilíři, z kterého jsou při splnění zákonných podmínek státem poskytovány dávky pojištěncům v případě odchodu do důchodu. Povinné důchodové pojištění upravuje především zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, v platném znění. Zatímco v dnešní době tvoří většinu příjmů důchodců právě tyto dávky, budoucí důchodci se budou muset na stáří zajistit ještě jinými finančními prostředky k udržení plnohodnotného života, a to z důvodu předpokladu postupného klesání státního důchodu. První pilíř je průběžně financován, tedy současné důchody jsou financovány vybraným pojistným od výdělečných osob. Z důvodu prodlužování průměrného věku dožití a snižování porodnosti dochází k poklesu ekonomicky aktivních osob a důchodový systém se tak stává finančně neudržitelným.

V roce 1994 vznikl třetí pilíř ve formě penzijního připojištění se státním příspěvkem. V rámci třetího pilíře si pojištěnci spoří z vlastních prostředků na stáří formou měsíčních příspěvků dle svého uvážení. Ačkoliv se jedná o soukromý sektor, je tento pilíř podporován státem, kdy je účastníkovi při splnění zákonných podmínek k jeho úsporám měsíčně připsána státní podpora. Také zaměstnavatel může v tomto pilíři podporovat účastníka formou měsíčních příspěvků. Tento pilíř byl v rámci velké důchodové reformy nahrazen doplňkovým penzijním spořením. V současné době je třetí pilíř upravován zejména zákonem č. 427/2011 Sb. o doplňkovém penzijním spoření, v platném znění.

Právě za účelem dosažení finanční udržitelnosti byl v roce 2013 důchodový systém doplněn o druhý pilíř, kdy bylo zavedeno důchodové spoření. V rámci tohoto pilíře se účastníci zajišťují vlastními prostředky s podporou státu ve formě vyvedení části pojistného z prvního pilíře do druhého pilíře. K těmto vyvedeným prostředkům si účastník přidá ještě část z vlastních prostředků. Tyto prostředky jsou ukládány na osobním

důchodovém účtu a jsou dále zhodnocovány. Ve druhém pilíři není umožněna podpora zaměstnavatele. Výše příspěvku je odvislá od výše příjmu a není tedy na uvážení každého pojištěnce, kolik prostředků bude v rámci důchodového spoření odvádět. Důchodové spoření je upraveno zákonem č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření, v platném znění, a zákon č. 397/2012 Sb., o pojistném na důchodové spoření, v platném znění.

Ačkoliv se předpokládal zájem o účast na důchodovém spoření, opak je pravdou. Přestože si občané uvědomují, že je nezbytné zaopatřit se na stáří také pomocí vlastních finančních prostředků a nespolehat se na zajištění pouze od státu, mají k druhému pilíři nedůvěru, což se také odrazilo na počtu účastníků, kterých bylo k třetímu čtvrtletí roku 2014 zhruba 83 000¹. Po té, co byla do čela vlády zvolena Česká strana sociálně demokratická, byla ustanovena odborná komise pro důchodovou reformu, jejímž úkolem je posoudit a následně doporučit změny důchodového systému, které budou směřovat k ukončení druhého pilíře, a to od roku 2016.

¹ *Vybrané ekonomické ukazatele* [online]. [cit 2014-11-26]. Dostupné z [www <http://www.apfcr.cz/cs/vybrane-ekonomicke-ukazatele/>](http://www.apfcr.cz/cs/vybrane-ekonomicke-ukazatele/)

2 Cíl práce a metodika

Práce je zaměřena na důchodový systém v České republice a především na důchodovou reformu a důvody, které vedly k nutnosti jejího provedení. Cílem práce je charakteristika důchodového systému a zhodnocení důchodové reformy a jejího dopadu na občany České republiky, a to z hlediska výše důchodu poskytovaného z druhého pilíře při účasti na důchodovém spoření.

V teoretické části je pomocí rešeršního zpracování odborné literatury a zákonů týkajících se dané problematiky metodou deskripce popsán důchodový systém České republiky spolu s uskutečněnou důchodovou reformou. V úvodní části je vysvětlena sociální politika, její funkce a principy, a nastíněn systém sociálního zabezpečení. Dále je vymezen důchodový systém z hlediska principu uspořádání a financování včetně uvedení důvodů, které vedly k důchodové reformě. V následujících kapitolách jsou představeny jednotlivé pilíře důchodového systému. Jako první je charakterizován systém důchodového pojištění z hlediska podmínek účasti s vysvětlením základních výpočetních veličin, kdy pozornost je věnována podmínkám nároku a výši starobního důchodu, jako nejčastěji vyplácené dávce důchodového pojištění. Následně jsou popsány změny uskutečněné v prvním pilíři, které nastaly v souvislosti s důchodovou reformou. Další kapitola je věnována důchodovému spoření, kde jsou vymezeny subjekty důchodového spoření, důchodové fondy, podmínky účasti a dávky plynoucí z druhého pilíře. V závěrečné kapitole je nastíněno doplňkové penzijní spoření.

V praktické části je provedena analýza vhodnosti účasti na důchodovém spoření z hlediska dopadu důchodové reformy na výši důchodu. Prostřednictvím simulovaných příkladů je vypočítána výše důchodu u pojištěnců různých věkových a příjmových kategorií, kdy je porovnána výše státního důchodu z prvního pilíře s výší důchodu z druhého pilíře v případě účasti na důchodovém spoření. Výchozími údaji pro výpočet jsou pojištěnci narození v roce 1987 a 1967, jejichž příjem je buď 16 000 Kč, nebo 40 000 Kč. Při výpočtu je rozlišeno, zda se jedná o muže či ženu s 2 dětmi. Zhodnocením těchto výpočtů je zjištěno, pro kterého pojištěnce, tedy jaké věkové a příjmové kategorie, se účast na důchodovém spoření vyplatí. V další kapitole praktické části, která vychází z analýzy vhodnosti účasti na důchodovém spoření, je navržen alternativní způsob ukládání finančních prostředků za účelem vytvoření rezerv k zajištění na stáří, kdy byly vybrány dva

produkty nabízené Komerční bankou, a. s.. Jako první byl zvolen vyvážený účastnický fond, který je nabízen v rámci doplňkového penzijního spoření KB Penzijní společností, a.s.. Jako druhý byl zvolen smíšený podílový fond KB vyvážený profil. Podkladem pro tuto kapitolu byla osobní konzultace se zaměstnancem Komerční banky, a.s..

3 Teoretická východiska

3.1 Sociální politika

3.1.1 Vymezení sociální politiky

„Sociální politika je vždy součástí určitého společenského celku. Společnost, jako určitý systém, je uspořádána na základě více prvků – zpravidla se v této souvislosti hovoří o sférách (dimenzích) společenského rozvoje. Nejčastěji se hovoří o sféře ekonomické, sociální, ekologické, vědeckotechnické, politické a existenční. Pro žádoucí a bezporuchový vývoj každé společnosti je nezbytný odpovídající rozvoj všech těchto sfér. Sociální politika, její cíle, funkce, nástroje, se tedy neutváří izolovaně, ale v souladu s těmito sférami a v souvislosti s řadou ekonomických, politických a mravních norem. Proto je pro sociální politiku vždy důležité ujasnění určitých zásad a principů, na nichž sociálně-politická opatření spočívají a z nichž vycházejí.“²

3.1.2 Principy sociální politiky

Sociální politika představuje cílevědomou činnost subjektů směřující k vytvoření podmínek pro všestranný rozvoj člověka. Je třeba respektovat určité základní principy, které jsou pro sociální politiku určující. Nejvýznamnějšími principy sociální politiky jsou:

– Sociální spravedlnost – je klíčovým principem sociální politiky. Spravedlností je myšlena jednak spravedlnost v právním smyslu a jednak spravedlnost sociální, která znamená pravidla, podle nichž jsou ve společnosti rozdělovány předpoklady a prostředky veřejného blahobytu mezi jednotlivé subjekty.

– Sociální solidarita – patří rovněž mezi stěžejní principy sociální politiky, ale i mezi základní principy sociálního zabezpečení samotného. Podstata sociální solidarity vychází z toho, že člověk je sociální bytost, a proto vždy a za všech okolností je svou existencí v jisté míře odkázán i na druhé, je závislý na soužití společnosti jako celku.

– Subsidiarita – vymezuje vazbu sociální politiky k zajištění životních podmínek jedince. Princip subsidiarity vlastně vymezuje, jaká je posloupnost pomoci

² ŽIŽKOVÁ, J., KREBS, V., *Základy sociální politiky*, str. 9

různých subjektu tomu, aby byl jedinec ve svých sociálních podmínkách přiměřeně zajištěn. Podle principu subsidiarity je každý povinen nejdříve pomoci sám sobě, nemá-li tuto možnost, musí mu pomoci rodina. Teprve dostane-li se do velkých obtíží, volá na pomoc jiná společenství a konečně teprve na posledním místě je k pomoci vyzván stát.

– Participace – jedinci, jejichž život je ovlivňován určitými opatřeními a rozhodnutími, musejí mít také možnost účastnit se procesu, který vede k tvorbě a přijímání takových opatření a rozhodnutí.³

3.1.3 Funkce sociální politiky

Funkce sociální politiky představují soustředění sociální politiky na realizaci stanovených cílů, její schopnost vyvolávat určité efekty vůči objektu. Mezi základní funkce sociální politiky patří funkce:

- ochranná – rozvinula se jako hlavní účel sociální politiky, a tedy poskytnutí ochrany jedincům a sociálním skupinám, kteří se ocitnou v tíživé životní situaci.,
- rozdělovací – zaměření sociální politiky na redistribuci mezd, příjmů a důchodů, a dále také rozdělování životních šancí a možností,
- přerozdělovací – spojena s řešením rozdílů a nerovností v životních podmínkách jedinců a sociálních skupin,
- homogenizační – cílem je poskytování stejných možností všem s ohledem na jejich individuální schopnosti a předpoklady a zmírňování sociálních rozdílů v životních podmínkách subjektů a odstraňování neodůvodněných rozdílů v těchto podmínkách,
- stimulační – účelem je podporovat a podněcovat žádoucí chování jedinců sociálních skupin, což vede k všeobecné hospodářské prosperitě a stimulaci rozvoje lidského potenciálu,
- preventivní – účelem je předcházet vzniku nepříznivých životních situací, svými opatřeními přispívá k odstraňování příčin, které mohou vyvolat nepříznivé sociální dopady na jedince i sociální skupiny.⁴

³ GREGOROVÁ, Z., *Důchodové systémy*, s. 39 - 41

⁴ Tamtéž, s. 45 - 46

3.1.4 Subjekty sociální politiky

Ze základního pohledu lze subjekty sociální politiky rozdělit na subjekty státní a nestátní. Nejdůležitějším subjektem sociální politiky je stát se svými orgány. Dochází ale ke změně pozice státu od paternalistického přístupu, tedy subjektu, který jako první zajišťoval stanovenou životní úroveň svých občanů, k odpovědnosti občana za své zajištění a stát se stává posledním zachráncem, pokud ostatní možnosti zajištění životní úrovně selžou. Mezi nestátní subjekty sociální politiky řadíme zaměstnavatele, obce, církve a charitativní sdružení, občanská sdružení, občana samotného a jeho rodinu.⁵

3.1.5 Sociální zabezpečení

Sociální zabezpečení je poměrně mladou institucí a začalo se konstituovat jako ustálená organizace až na přelomu 19. a 20. století. Sociální zabezpečení je považováno za nejdůležitější nástroj realizace sociální politiky.⁶

„Pojem sociálního zabezpečení znamená soubor právních norem, institutů, institucí a vztahů, jejichž účelem je předcházet možným sociálním rizikům, odstraňovat nepříznivé následky, které vzniknou jedincům v důsledku stanovených sociálních událostí, a vytvářet tak příznivé podmínky pro všestranný sociální rozvoj člověka. Sociálními událostmi jsou různé tíživé situace občana. Jde např. o tyto sociální události: nemoc, úraz, stáří, invalidita, ztráta živitele, narození dítěte a výchova dětí v rodině, nezaměstnanost“.⁷

V souvislosti se členěním se hovoří o tzv. třech pilířích sociálního zabezpečení, kterými jsou:

- Sociální pojištění – řeší takové situace, na něž se lze dopředu připravit, a to ve smyslu odkladu části finančních prostředků k řešení budoucí sociální situace. Sociální pojištění obvykle zahrnuje případy ztráty zaměstnání (pojištění v nezaměstnanosti), ztrátu zdraví (pojištění zdravotní), krátkodobou ztrátu pracovní schopnosti (pojištění nemocenské) a ztrátu výdělečných schopností v důsledku pracovního úrazu a nemoci z povolání (pojištění úrazové). Jedná se o povinný systém, uložený státem. V zákonné úpravě je definován osobní rozsah – tj. okruh oprávněných

⁵ GREGOROVÁ, Z., GALVAS, M., *Sociální zabezpečení*, s. 23

⁶ Tamtéž, s. 25

⁷ Tamtéž, s. 26 - 27

osob; věcný rozsah – právem uznané sociální události, druhy dávek, podmínky vzniku nároku na dávku a její výše; způsob správy a financování.

– Státní sociální podpora – vztahuje se na sociální situace, které jsou obecně společností akceptovány a považovány za potřebné k řešení. Jedinec nebo sociální skupina k tomu, aby čerpali plnění z této oblasti, nemusejí v předstihu být účastní nějakého pojistného systému ani předem odkládat část finančních prostředků k zajištění budoucích potřeb. Financována je ze státního rozpočtu a je založena na nejširší sociální solidaritě. Jedná se o povinné státní zabezpečení. V zákonné úpravě je definován osobní rozsah – tj. okruh oprávněných osob; věcný rozsah – vymezení sociálních událostí, druhy dávek, podmínky vzniku nároku na dávku a její výše. Příjemce dávky nepřispívá finančně do systému.

– Sociální pomoc – je určena k zabezpečení základních životních potřeb občanů, kteří se ocitli ve hmotné nouzi a nemohou tuto nepříznivou situaci překonat sami ani s pomocí své rodiny. Sociální pomoc je rovněž převážně financována ze státního rozpočtu a je založena na nejširší sociální solidaritě.⁸

„Současná soustava sociálního zabezpečení byla ve svých základních principech založena v 50. letech na filozofii růstu životní úrovně cestou snižování cen při stabilitě mezd, v konstrukci sociálních dávek byla preferována převážně sociální hlediska. Dnes je však zřejmé, že je potřebné více zohlednit a ocenit individuální schopnosti každého jedince tak, aby byl při plném využití jeho tvůrčího potenciálu zajištěn rozvoj jak národního hospodářství, tak plný rozvoj osobnosti.“⁹

3.1.6 Organizace a orgány sociálního pojištění

Ministerstvo práce a sociálních věcí, které v první řadě řídí a zkoumá výkon státní správy v oblasti sociálního zabezpečení, řídí Českou správu sociálního pojištění, usnadňuje úkoly vyplývající z mezinárodních úmluv v oblasti sociálního zabezpečení a usnadňuje úkoly související s dalším rozvojem sociálního pojištění.

Česká správa sociálního zabezpečení ze jména rozhoduje o nároku na dávky důchodového pojištění, jejich výši a výplatu, vybírá pojistné na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, svědčí v soudním řízení, pokud jde o revizi

⁸ GREGOROVÁ, Z., GALVAS, M., *Sociální zabezpečení*, s. 38 - 40

⁹ GREGOROVÁ, Z., *Důchodové systémy*, s. 51

v otázkách sociálního pojištění, řídí a kontroluje činnost okresních správ sociálního pojištění.

Okresní správy sociálního zabezpečení v první řadě rozhodují o vzniku a zániku důchodového pojištění ve sporných případech, uchovávají potřebné statistiky a záznamy, poskytují odbornou pomoc občanům a organizacím v oblasti sociálního pojištění a dohlíží na plnění povinností občanů a organizací v oblasti sociálního zabezpečení.

Ministerstvo obrany, Ministerstvo vnitra a Ministerstvo spravedlnosti mají odborné kompetence jako Ministerstvo práce a sociálních věcí a Česká správa sociálního zabezpečení co se týká příslušníků ozbrojených sil a složek.¹⁰

3.2 Důchodové systémy

Podstatou důchodového systému je zajištění dostatečného příjmu jednotlivci, u něhož došlo ke vzniku sociální události. Tohoto cíle lze dosáhnout různými přístupy. Na jedné straně státem zajištěný vysoký stupeň náhrady příjmu, kterého bylo dosahováno před vznikem sociální události, současně se základním stupněm náhrady příjmu u osob, kterým neplynuly příjmy ze zaměstnání, nebo jejich příjmy nedosahovaly stanovené výše. Na straně druhé nechat v odpovědnosti jedince, jakým stylem si vytvoří prostředky k zajištění náhrady příjmu. Ve většině zemí je využívána kombinace různých způsobů k zabezpečení dostatečných příjmů jedinců, u kterých nastala sociální situace.¹¹

3.2.1 Princip uspořádání důchodového systému

Důchodový systém ekonomicky vyspělých států a zemí Evropské unie je uspořádán na základě tzv. „tří pilířové struktury“, kdy je na jednotlivé pilíře rozložena důchodová zátěž.

V prvním pilíři se jedná o základní důchodový systém chápaný jako státní. Důchodové systémy prvního pilíře jsou mandatorní, veřejné, tedy spravované veřejnou institucí se státní garancí, a průběžně financované. Tento systém je založen na principu sociální solidarity mezi generací ekonomicky aktivních občanů a jedinců, kteří jsou poživateli dávek. Dávky plynoucí z prvního pilíře nahrazující příjem vycházejí z výše

¹⁰ MINISTSTY OF LABOUR AND SOCIAL AFFAIRS, *Pension system in the Czech Republic*, p. 14

¹¹ GREGOROVÁ, Z., *Důchodové systémy*, s. 53

dosažených výdělků a doby pojištění. Hlavním cílem tohoto pilíře je omezení chudoby u seniorů. V České republice první pilíř splývá se sociálním důchodovým pojištěním.¹²

Druhý pilíř na první navazuje a doplňuje ho, proto je obvykle chápán jako doplňkový k státem vypláceným důchodům z prvního pilíře. Doplňkový důchodový systém je tedy nadstavbou, v rámci které je umožněna výplata dávek zabezpečující vyšší úroveň, než je poskytnuta ze základního důchodového systému. Doplňkové systémy jsou založeny na principu kolektivního zabezpečení. Jsou financovány kapitálovou metodou, kdy je z příspěvků od zaměstnanců a zaměstnavatelů vytvářen nestátní fond. Nasbírané finanční prostředky mohou být použity pouze ve prospěch pojištěnců. Od základního důchodového systému se liší tím, že vznikají z osobní iniciativy, co se týče vzniku, jsou obvykle dobrovolné, a nedosahují univerzálního rozsahu základního systému. Doplňkové systémy existují vedle nebo nad rámec základního systému. V rámci doplňkového systému existujícího vedle základního systému je možné se ze základního systému vyvázat a nahradit jeho účel systémem doplňkovým, který poskytne nejen úroveň základního systému, ale také plnění navíc. Většinou ale doplňkové systémy tvoří nadstavbu základního důchodového systému. Jistým rizikem doplňkových systémů je možnost zkrachování systému v důsledku nesprávného hospodaření či špatné ekonomické situace, kdy dojde ke ztrátě vytvořeného kapitálu a tím schopnosti dostát svým závazkům, tedy vyplácet v budoucnosti příslušné benefity.¹³

Třetí pilíř slouží jako doplněk k oběma předchozím pilířům a je tvořen soukromými úsporami na stáří. Účast v tomto pilíři je dobrovolná a je zajištěna v podobě osobního penzijního plánu uzavřením smlouvy buď s poskytovatelem anuitního produktu (životní pojišťovnou) nebo se subjektem kolektivního investování (penzijním fondem). Na rozdíl od druhého pilíře, ve kterém podstatnou část příspěvků hradí zaměstnavatel, ve třetím pilíři klienti platí příspěvky ze svých osobních financí. Penzijní fondy v rámci penzijního připojištění se státním příspěvkem v České republice vykazují rysy třetího pilíře, kterými jsou dobrovolnost a chybějící přímá vazba na výši platu, i když někdy vzhledem ke státnímu příspěvku a daňovým úlevám pro zaměstnavatele jsou řazeny do druhého pilíře.¹⁴

¹² CIPRA, T., *Penze: kvantitativní přístup*, s. 26

¹³ GREGOROVÁ, Z., *Důchodové systémy*, s. 58 - 59

¹⁴ CIPRA, T., *Penze: kvantitativní přístup*, s. 27 - 28

3.2.2 Financování důchodových systémů

Důchodový systém lze financovat ze státního rozpočtu nebo účelově určenými platbami daných subjektů. Při financování ze státního rozpočtu se jedná o důchodové zabezpečení. Při takovém způsobu financování jedinec není povinen odvádět pojistné, sám se přímo nepodílí na tvorbě prostředků sloužící ke krytí nákladů na vyplacené dávky. Zdroje jsou vytvářeny prostřednictvím přerozdělování státního rozpočtu. Takovýto způsob financování působí dojemem, jakoby byl systém financován pouze státem. Avšak příjmy státního rozpočtu jsou tvořeny platbami od organizací, jedinců a dalšími příjmy, jejichž přerozdělováním jsou vytvořeny prostředky pro financování důchodového systému. Pokud je důchodový systém financován účelově určenými platbami, tedy odvody pojistného pojištěnců, jedná se o důchodové pojištění. Důchodové pojištění je financováno dvěma způsoby, a to prostřednictvím průběžného financování (tzv. „pay as you go“, ve zkratce PAYG), v němž jsou dávky daného období hrazeny přímo příspěvky od pojištěnců odvedených v tomto období, nebo prostřednictvím kapitálového financování, které je založeno na vytváření fondu z vybraných odvodů, z něhož je po uplynutí určitého období možné krýt výplatu dávek.¹⁵

3.2.3 Důvody důchodové reformy

Hlavní důvody, které vedly k zavedení důchodové reformy, jsou jednak stárnutí populace, jednak velká závislost příjmů dnešních důchodců na jediném zdroji, a to státním průběžně financovaným pilíři.

Většina příjmů dnešních důchodců je kryta příjmy z prvního pilíře, tedy od státu. Tento pilíř je založen na průběžném financování, tedy současné důchody jsou financovány vybraným pojistným od výdělečných osob. Právě tento pilíř je nejvíce ovlivněn stárnutím populace. Vlivem prodlužujícího se průměrného věku dožití a poklesu porodnosti dochází k růstu podílu osob důchodového věku a poklesu podílu ekonomicky aktivních osob, z tohoto důvodu dochází k nerovnováze důchodového systému, kdy se poměr mezi příjmy a výdaji na státním důchodovém účtu stále navyšuje. Důchodový systém se tak stal finančně neudržitelným. Vzhledem k prodlužujícímu se věku dožití a neustálému růstu počtu osob vyšších věkových kategorií byla v rámci tzv. Malé důchodové reformy

¹⁵ GREGOROVÁ, Z., *Důchodové systémy*, s. 87 - 88

probíhající od roku 2011 přijata změna ohledně důchodového věku, kdy věk odchodu do důchodu je postupně oddalován a zároveň dochází ke sjednocení důchodového věku mužů a žen.

Vzhledem k tomu, že výše důchodů se bude postupem času snižovat, je třeba, aby se budoucí důchodci zabezpečili ještě jinými zdroji finančních prostředků pro zachování jisté životní úrovně. Právě využitím ostatních pilířů důchodového systému lze zajistit další finanční zdroje pro život v důchodu.

3.3 Důchodové pojištění

Důchodové pojištění je upraveno zákonem č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, představuje první pilíř důchodového systému a je typickou součástí sociálního pojištění. Toto pojištění slouží k zabezpečení občanů při dlouhodobých sociálních událostech. Zejména je určeno k zajištění občanů v poproduktivním věku, nebo občanů, kteří jsou sice v produktivním věku, ale z důvodu ztráty pracovní schopnosti nemohou vykonávat ekonomické aktivity. Důchodové pojištění dále zahrnuje zabezpečení občanů při ztrátě živitele.¹⁶

„Důchodové pojištění je základním pilířem důchodového systému v České republice. Jelikož je účast v tomto pojištění zpravidla povinná podle podmínek jednoznačně stanovených zákonem, nikdo obvykle nepřemýšlí o jeho výhodách a nevýhodách. V souvislosti s novou možností vyvést část příspěvků z tohoto pilíře do důchodového spoření se však vyplatí uvědomit si jeho hlavní principy:

Ekvivalence – výše důchodu do určité míry závisí na příjmech důchodce, z nichž během své aktivní kariéry odvedl pojistné.

Sociální solidarita – osoby s vyššími příjmy dostávají nižší důchody, než by plně odpovídalo odváděnému pojistnému. Pomocí tzv. redukce vyměřovacího základu jsou příjmy, z nichž žadatel o důchod odvedl pojistné, pro účely výpočtu dávek nivelizovány.

Dávkově definovaný systém – výpočet dávky je nastaven zákonem pomocí dvou složek. Zatímco základní výměra je stejná pro všechny, procentní výměra se liší podle doby pojištění a výše dosažených příjmů.

Průběžné financování – veškeré důchody by měly být vypláceny z prostředků, které do systému v daném okamžiku plynou.

¹⁶ GREGOROVÁ, Z., *Důchodové systémy*, s. 49 - 50

Povinná účast – všechny ekonomicky aktivní osoby se při splnění stanovených podmínek musejí důchodového pojištění zúčastnit a nemohou si zvolit, že z něj vystoupí, možná je i dobrovolná účast dalších osob.

Náhrada příjmů – důchody nahrazují příjem v případě stáří, invalidity nebo úmrtí živitele.¹⁷

3.3.1 Účastníci důchodového pojištění

Okruh pojištěných osob je vymezen zákonem č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, a zahrnuje následující osoby:

- 1) zaměstnanci v pracovním poměru,
- 2) příslušníci Policie České republiky, Vězeňské služby České republiky, Generální inspekce bezpečnostních sborů, Bezpečnostní informační služby, Úřadu pro zahraniční styky a informace, Celní správy České republiky a Hasičského záchranného sboru České republiky, vojáci z povolání a státní zaměstnanci podle služebního zákona,
- 3) členové družstva, pokud mimo pracovní právní vztah pro družstvo vykonávají práci, za kterou jim náleží odměna
- 4) osoby, které jsou podle zvláštního zákona jmenovány nebo voleny do funkce vedoucího správního úřadu nebo do funkce statutárního orgánu právnické osoby zřízené zvláštním zákonem,
- 5) osoby samostatně výdělečně činné,
- 6) zaměstnanci činní na základě dohody o pracovní činnosti a zaměstnanci činní na základě dohody o provedení práce,
- 7) soudci,
- 8) členové zastupitelstev územních samosprávních celků a zastupitelstev městských částí nebo městských obvodů územně členěných statutárních měst a hlavního města Prahy, kteří jsou pro výkon funkce dlouhodobě uvolněni nebo kteří před zvolením do funkce člena zastupitelstva nebyli v pracovním poměru, ale vykonávají funkci ve stejném rozsahu jako dlouhodobě uvolnění členové zastupitelstva,
- 9) poslanci Poslanecké sněmovny a senátoři Senátu Parlamentu,

¹⁷ RYTÍŘOVÁ, L., *Důchodový systém v České republice*, s. 11

- 10) prezident republiky, členové vlády, prezident, viceprezident a členové Nejvyššího kontrolního úřadu, členové Rady pro rozhlasové a televizní vysílání, předseda Energetického regulačního úřadu, členové Rady Ústavu pro studium totalitních režimů, členové Rady Českého telekomunikačního úřadu, finanční arbitr, zástupce finančního arbitra, Veřejný ochránce práv a zástupce Veřejného ochránce práv,
- 11) dobrovolní pracovníci pečovatelské služby,
- 12) osoby pečující o dítě a osoby, které jsou vedeny v evidenci osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči na přechodnou dobu, je-li těmto osobám vyplácena odměna pěstouna podle zákona o sociálně-právní ochraně dětí,
- 13) osoby ve výkonu trestu odnětí svobody zařazené do práce a osoby ve výkonu zabezpečovací detence zařazené do práce,
- 14) osoby, které se soustavně připravují na budoucí povolání studiem na střední nebo vyšší odborné škole nebo vysoké škole v České republice, a to po dobu prvních šesti let tohoto studia po dosažení věku 18 let v období před rokem 2010,
- 15) osoby vedené v evidenci Úřadu práce České republiky-krajské pobočky, popřípadě pobočky pro hlavní město Prahu jako uchazeč o zaměstnání, po dobu, po kterou jim náleží podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci, a v rozsahu nejvýše tří let rovněž po dobu, po kterou jim tato podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci nenáleží, s tím, že tato doba tří let se zjišťuje zpětně ode dne vzniku nároku na důchod, doba, po kterou podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci nenáležela před dosažením věku 55 let, se do ní započítává v rozsahu nejvýše 1 roku a nezapočítává se do ní doba dobrovolné účasti na pojištění a doba výkonu výdělečné činnosti, která podle zvláštního právního předpisu nebrání (není překážkou pro) zařazení a vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání, a to i když tato činnost zakládá účast na pojištění,
- 16) osoba se zdravotním postižením zařazené v teoretické a praktické přípravě pro zaměstnání nebo jinou výdělečnou činnost,
- 17) osoby konající vojenskou službu v ozbrojených silách České republiky, pokud nejde o vojáky z povolání a vojáky v další službě,
- 18) osoby konající civilní službu,
- 19) osoby pečující osobně o dítě ve věku do 4 let,

- 20) osoby pečující osobně o osobu mladší 10 let, která je závislá na péči jiné osoby ve stupni I (lehká závislost), nebo o osobu, která je závislá na péči jiné osoby ve stupni II (středně těžká závislost) nebo stupni III (těžká závislost) anebo stupni IV (úplná závislost), pokud spolu žijí v domácnosti; podmínka domácnosti se nevyžaduje, jde-li o osobu blízkou,
- 21) poživatel invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně z českého pojištění, a to do dosažení potřebného věku pro vznik nároku na starobní důchod; za poživatele invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně se pro účely účasti na pojištění považují rovněž osoby, které nepobírají tento důchod, avšak splňují podmínky nároku na tento důchod a pobírají výsluhový příspěvek podle zvláštních zákonů,
- 22) osoby po skončení výdělečné činnosti, která zakládal jejich účast na nemocenském pojištění podle zvláštního právního předpisu, po dobu trvání dočasné pracovní neschopnosti, kterou si nepřivodily úmyslně, pokud tato dočasná pracovní neschopnost vznikla v době této výdělečné činnosti nebo v ochranné lhůtě podle zvláštního právního předpisu, po dobu karantény nařízené podle zvláštního právního předpisu v době této výdělečné činnosti nebo v ochranné lhůtě podle zvláštního právního předpisu, po dobu trvání podpůrní doby u ošetřovného a po dobu trvání podpůrní doby u peněžité pomoci v mateřství v období před porodem,
- 23) pracovníci v pracovním vztahu uzavřeném podle cizích právních předpisů,
- 24) společníci a jednatelé společností s ručením omezeným a komanditisté komanditní společnosti, jestliže pro ni mimo pracovníprávní vztah vykonávají práci, za kterou jsou touto společností odměňováni, a ředitelé obecně prospěšné společnosti, jestliže pro ni mimo pracovníprávní vztah vykonávají práci, za kterou jsou touto společností odměňováni,
- 25) prokuristé, pokud se jejich příjem z činností prokuristy považuje za příjem ze závislé činnosti podle zákona o daních z příjmů,
- 26) osoby, kterým je poskytována zvláštní ochrana a pomoc na základě zvláštního právního předpisu, pokud podle vyjádření orgánu příslušného k poskytování zvláštní ochrany a pomoci nemohou vykonávat výdělečnou činnost,
- 27) členové kolektivních orgánů právnické osoby, kteří jsou za činnost v těchto orgánech odměňováni, pokud se jejich příjem za činnost v těchto orgánech

považuje za příjem ze závislé činnosti nebo funkční požitky podle zákona o daních z příjmů,

- 28) likvidátoři, pokud se jejich příjem z činnosti likvidátora považuje za příjem ze závislé činnosti podle zákona o daních z příjmů,
- 29) vedoucí organizačních složek právnické osoby, která má sídlo ve státě, s nímž Česká republika neuzavřela mezinárodní smlouvu o sociálním zabezpečení, pokud je tato složka zapsána v obchodním rejstříku a místo výkonu práce těchto vedoucích je trvale v České republice,
- 30) osoby činné v poměru, který má obsah pracovního poměru, avšak pracovní poměr nevznikl, neboť nebyly splněny všechny podmínky stanovené pracovní právními předpisy pro jeho vznik.¹⁸

Účast na důchodovém pojištění je povinná pro všechny osoby, které splňují zákonem dané podmínky. Není tedy na uvážení těchto osob, zda do systému vstoupí či nikoliv. Osoby uvedené v bodě 14 – 22 jsou sice účastníky důchodového pojištění, avšak pojistné neodvádí, jejich účast na pojištění je považována za náhradní dobu pojištění. Ostatní osoby jsou povinnými účastníky, kteří mají povinnost odvádět pojistné vypočtené podle zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. Tyto osoby lze v podstatě rozdělit do tří skupin, a to zaměstnanci, osoby samostatně výdělečně činné a osoby dobrovolně účastné důchodového pojištění.

Účast zaměstnanců na důchodovém pojištění je odvozena od jejich účasti na nemocenském pojištění. Podmínky účasti na nemocenském pojištění stanovuje zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, a jsou následující: místem výkonu zaměstnání je území České republiky nebo cizina, pokud je práce trvale vykonávána v cizině pro zaměstnavatele se sídlem v České republice a není povinná účast na pojištění podle předpisů státu výkonu činnosti, zaměstnání bylo sjednáno na dobu alespoň 15 kalendářních dnů a sjednaný příjem za kalendářní měsíc je alespoň ve výši rozhodného příjmu pro účast na pojištění, pro rok 2014 tato částka činí 2500,-Kč.

Pro osoby samostatně výdělečně činné je podmínkou účasti na důchodovém pojištění výkon samostatné výdělečné činnosti na území České republiky. Pro účely důchodového pojištění jsou tyto osoby rozděleny na osoby vykonávající hlavní

¹⁸ PŘIB, J., VOŘÍŠEK, V., *Důchodové předpisy s komentářem*, s. 31-34

samostatnou výdělečnou činnost nebo vedlejší samostatnou výdělečnou činnost. Vedlejší samostatná výdělečná činnost trvá po dobu např. současného výkonu zaměstnání zakládající účast na nemocenském pojištění nebo současné výplaty invalidního nebo starobního důchod. Povinná účast na důchodovém pojištění je pro osoby vykonávající vedlejší samostatnou výdělečnou činnost pouze tehdy, pokud jejich příjmy po odečtení výdajů překročí určitou částku.

Pro ostatní osoby, které se chtějí dobrovolně účastnit důchodového pojištění, platí pouze podmínka minimálního věku 18 let a podání přihlášky k dobrovolné účasti. Zákon umožňuje dobrovolnou účast celkem na 10 let s tím, že se lze přihlásit nanejvýš jeden rok zpětně. Výjimkou jsou následující situace, za jejichž trvání je délka dobrovolné účasti neomezená:

- Vedení v evidenci krajské pobočky Úřadu práce jako uchazeče o zaměstnání, pokud po tuto dobu nenáleží podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci. Spolu s přihláškou je třeba předložit potvrzení o dobách evidence uchazeče o zaměstnání s uvedením období, po které náležela podpora v nezaměstnanosti či rekvalifikaci. Přihlášku lze podat zpětně bez časového omezení.
- Soustavná příprava na budoucí povolání studiem na střední nebo vysoké škole v České republice, s výjimkou prvních šesti let studia po 18. roce věku období od 1. ledna 1996 do 31. prosince 2009; od 1. ledna 2010 je možné pojistit veškerou dobu studia po dovršení věku 18 let. K přihlášce je třeba přiložit potvrzení o studiu. Přihlášení je možné zpětně bez časového omezení, nejdříve však od 1. ledna 2002.
- Výkon funkce poslance Evropského parlamentu, zvoleného na území České republiky. Dobrovolná účast je možná nejdříve od 19. září 2009, jinak bez časového omezení.
- Pobyť v cizině po dobu následování manžela, který v cizině působil v diplomatických službách České republiky. Účast na pojištění je možná nejdříve od 1. ledna 2010, jinak bez časového omezení.
- Výdělečná činnost v cizině po 31. prosinci 1995, pokud se jedná o dobu zaměstnání, členství v družstvu či výkon samostatné výdělečné činnosti. Přihlášku lze podat zpětně dva roky.
- Výkon dlouhodobé dobrovolnické služby na základě smlouvy uzavřené mezi dobrovolníkem a vysílající organizací. Účastnit se pojištění lze nejdříve od 1. ledna 2003 a nejvýše dva roky před podáním přihlášky.

- Činnost v České republice ve prospěch zahraničního zaměstnavatele, týká se osob, které jsou zaměstnanci zahraničního zaměstnavatele, avšak práci pro něj vykonávají na území České republiky. Účast na pojištění je možná nejdříve od 1. ledna 2009, přihlášku lze podat dva roky zpětně.¹⁹

K dobrovolné účasti se většinou přihlašují osoby, které si žádají o přiznání starobního důchodu, avšak nesplňují podmínku doby účasti na důchodovém pojištění. Tyto osoby si podají zpětně přihlášku, doplatí vyměřené pojistné a poté jim je tato doba zohledněna pro účely přiznání důchodu. Dobrovolná účast na pojištění je na uvážení každého jednotlivce. Rozhodující může být zejména pro ty osoby, kterým chybí pouze pár let pro splnění podmínky pojištění potřebné pro přiznání důchodu. Pro osoby, které mají před sebou mnoho let, jak získat potřebnou dobu pojištění, není krátkodobý výpadek účasti na pojištění rozhodující a je pro ně vhodnější prostředky investovat jiným způsobem.

3.3.2 Vyměřovací základ

Vyměřovacím základem pro odvod pojistného zaměstnance je veškerý zdanitelný příjem plynoucí z jeho zaměstnání, pokud však nepřesáhne maximální vyměřovací základ, který je stanoven jako 48násobek průměrné mzdy. Z příjmů, které přesáhnou tuto maximální hranici, se pojistné neodvádí. Sazba pojistného na důchodové pojištění zaměstnance je ve výši 6,5%. Pokud je ale zaměstnanec účasten důchodového spoření, odvádí do prvního pilíře pojistné ve výši 3,5%. Pojistné odváděné zaměstnavatelem za zaměstnance je ve výši 25%.

Vyměřovací základ pro odvod pojistného si osoby samostatně výdělečně činné stanoví samy, při určení základu jsou omezeny zákonným minimem a maximem a musí zohlednit částku ve výši 50% jejich základu z daně z příjmů. Stejně jako u zaměstnanců je stanoven maximální vyměřovací základ ve výši 48násobku průměrné mzdy, pojistné se z příjmů přesahující maximální hranici neodvádí. Pokud osoba samostatně výdělečně činná odvádí pojistné pouze do prvního pilíře, pak je sazba pojistného ve výši 28%. V případě že je tato osoba ale účastna důchodového spoření, pak do prvního pilíře odvádí pojistné ve výši 25%.

Osoby dobrovolně účastné důchodového pojištění si vyměřovací základ, z kterého se stanoví výše měsíčního pojistného, určují samy, avšak musí být minimálně ve výši jedné

¹⁹ LEKEŠOVÁ, B., Dobrovolné důchodové pojištění, *Národní pojištění*, 2013, č. 6, str. 7

čtvrtiny průměrné mzdy stanovené pro aktuální rok, v kterém se pojistné na důchodové pojištění platí. Co se týče sazby pojistného, ta je odvislá opět od skutečnosti, zda je tato osoba účastna důchodového spoření. Pokud není, je stanovena sazba ve výši 28%, pokud je účastna, pak je sazba stanovena na 30%.

3.3.3 Základní výpočetní veličiny

Základními prvky, z nichž se vychází při výpočtu důchodu, jsou doba pojištění a výpočtový základ.

Doba pojištění

Doba pojištění je rozhodující nejen pro stanovení výše důchodu, ale také pro splnění nároku na důchod. Pokud není určitá doba počítaná za dobu pojištění, pak nelze ani zohlednit příjem získaný během této doby. Mimo dob pojištění se při stanovení nároku na důchod zohledňují také náhradní doby pojištění, přitom oba typy dob pojištění mají stejnou váhu. Ovšem i zde existují výjimky, kdy se z náhradních dob započítává pouze 80%. Hlavní rozdíl mezi těmito dobami pojištění však je, že za dobu pojištění je odváděno pojistné, zatímco za náhradní dobu pojištění se pojistné nehradí. Pokud se tyto doby kryjí, pak se provede takový zápočet, který je pro pojištěnce nejvýhodnější.²⁰

Za dobu pojištění se považují následující situace:

- pracovní poměr, pokud zakládá účast na nemocenském pojištění,
- služební poměr,
- činnost osob samostatně výdělečně činných,
- dohoda o pracovní činnosti, pokud zakládá účast na nemocenském pojištění,
- dohoda o provedení práce, do důchodového pojištění se zahrnují jen ty kalendářní měsíce, v kterých je zúčtovaná odměna ve výši alespoň 10000,-Kč,
- dobrovolná účast na pojištění, pokud je za toto období uhrazeno pojistné.

Za náhradní dobu pojištění jsou považovány zejména následující situace:

- péče o dítě ve věku do 4 let,
- péče o osobu, která je závislá na péči jiné osoby,
- výkon vojenské služby,
- výkon civilní služby je započítán v rozsahu 80%,

²⁰ CIPRA, T., *Penze: kvantitativní přístup*, s. 310

- studium na střední, vyšší odborné nebo vysoké škole před rokem 2010 je započítáno v rozsahu 80%, studium po roce 2009 není již považováno za náhradní dobu pojištění,
- doba registrace v evidenci uchazečů o zaměstnání je započítána v rozsahu 80%,
- pobírání důchodu pro invaliditu třetího stupně je započítáno v rozsahu 80%,
- doba pobírání dávek nemocenského pojištění, na které vzniknul nárok za trvání výdělečné činnosti nebo v ochranné lhůtě, je započítána v rozsahu 80%,
- příprava osob se zdravotním postižením pro zaměstnání nebo jinou výdělečnou činnost je započítána v rozsahu 80%.

-

Výpočtový základ

Výpočtový základ je nezbytný pro určení zásluhové složky důchodu, ta se vyměří vynásobením doby pojištění, přírůstkového faktoru ve tvaru konstantní procentní sazby a právě výpočtového základu. K jeho stanovení je třeba znát následující veličiny:

- roční vyměřovací základ (tedy indexovaný výdělek za daný rok),
- rozhodné období (vyměřovací základy spadající do rozhodného období se zohledňují při stanovení výše důchodu)
- vyloučené doby (doby, které se z rozhodného období vylučují z důvodu nedosahování příjmu),
- osobní vyměřovací základ (stanoví se jako měsíční průměr ročních vyměřovacích základů spadajících do rozhodného období s ohledem na vyloučené doby).²¹

Roční vyměřovací základ

Roční vyměřovací základ se zjistí vynásobením úhrnu vyměřovacích základů koeficientem nárůstu všeobecného vyměřovacího základu.

Vyměřovacím základem je součet veškerých příjmů za kalendářní rok, tedy i souběžných, z kterých bylo odvedeno pojistné. Povinností zaměstnavatele je tyto vyměřovací základy předávat příslušné okresní správě sociálního zabezpečení na evidenčních listech důchodového pojištění.

²¹ CIPRA, T., *Penze: kvantitativní přístup*, s. 312 - 313

Koeficient nárůstu všeobecného vyměřovacího základu je makroekonomická hodnota stanovená oficiálně pro každý kalendářní rok. Tato hodnota slouží k indexování úhrnu vyměřovacích základů minulých let v závislosti na růstu průměrné mzdy v národním hospodářství podle údajů Českého statistického úřadu. Pro každý kalendářní rok přiznání důchodu je stanovena posloupnost koeficientů. Vzhledem k tomu, že do rozhodného období se nezapočítávají kalendářní roky před rokem 1986, začíná tato posloupnost rokem 1986 a končí rokem bezprostředně předcházejícím roku přiznání důchodu, přičemž poslední koeficient je vždy roven jedné. Tato posloupnost je pro každý následující kalendářní rok změněna a navíc prodloužena o jednu hodnotu.²²

Rozhodné období

Rozhodné období začíná nejdříve rokem, který bezprostředně následuje po roce dosažení věku 18 let a končí rokem bezprostředně předcházejícím roku přiznání důchodu. Do tohoto období není započítán rok dosažení věku 18 let a roky předcházející a dále také období před rokem 1986. Pokud ale není v rozhodném období alespoň pět kalendářních roků s vyměřovacím základem, pak se zohledňují i roky před rokem 1986, nejvýše však o kalendářní rok následující po roce dosažení věku 18 let. Rozhodné období se tedy postupně prodlužuje od roku 1986.

Vyloučené doby

Vyloučené doby jsou doby, v kterých pojištěnec nemá vyměřovací základ. Počet dnů spadajících do rozhodného období se při stanovení měsíčního průměru ročního vyměřovacího základu o vyloučené dny poníží, a to z důvodu, aby nedošlo k rozmělnění měsíčního průměru. Tyto doby se uvádí na evidenčním listu důchodového pojištění a jsou stanoveny zákonem o důchodovém pojištění. Nejedná se tedy o jakékoliv dny, kdy pojištěnec nedosahoval příjmu, jako je např. dny neplaceného volna.

Vyloučenou dobou je zejména:

- dočasná pracovní neschopnost,
- pobírání starobního nebo invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně,

²² CIPRA, T., *Penze: kvantitativní přístup*, s. 313 - 314

- doby, po které byl pojištěnec poplatníkem pojistného na důchodové pojištění, nelze-li zjistit výši jeho vyměřovacích základů,
- doba výkonu vojenské a civilní služby, nejde-li o vojáky z povolání,
- doba účasti na důchodovém pojištění z důvodu péče o dítě ve věku do 4 let nebo ve věku do 18 let, je-li dlouhodobě těžce zdravotně postižené a vyžaduje mimořádnou péči,
- studium na středních, vyšších odborných školách a vysokých školách v České republice, pokud toto studium zakládá účast na důchodovém pojištění,
- doba účasti na důchodovém pojištění z důvodu vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání,
- příprava pro pracovní uplatnění osob se změněnou pracovní schopností.²³

Pokud se vyloučené doby kryjí s dobou pojištění, kdy pojištěnec dosahoval započitatelného příjmu z titulu zaměstnání nebo výkonu samostatné výdělečné činnosti, nebo byl účasten dobrovolného důchodového pojištění, pak se za vyloučené doby nepovažují. Pojištěnec může podat žádost, aby se tyto doby za vyloučené i přesto považovaly. V takovém případě ale příjmy, kterých pojištěnec dosahoval v tomto období, se do vyměřovacího základu nezapočítají.

Osobní vyměřovací základ

Osobní vyměřovací základ se určí jako měsíční průměr ročních vyměřovacích základů spadajících do rozhodného období s ohledem na vyloučené doby. Tento průměr se zjistí vynásobením hodnoty 30,4167 (což je průměrný počet dnů v kalendářním měsíci, tj. 365/12) podílem úhrnu ročních vyměřovacích základů a počtu kalendářních dnů spadajících do rozhodného období snížených o vyloučené doby.

²³ BANZETOVÁ, E., DANĚK, A. a kol., *Průvodce důchodovým pojištěním, nemocenským pojištěním a pojistným na sociální zabezpečení, zdravotním pojištěním, změnami zákona o dani z příjmu, změnami zákona o DPH, změnami zákona o dani z nemovitostí a změnami zákona o dani z převodu nemovitostí, cestovními náhradami, sociálními dávkami v roce 2013*, s. 28 - 29

Redukce osobního vyměřovacího základu

Redukcí osobního vyměřovacího základu, dle stanovených redukčních hranic, se zjistí výpočtový základ. Redukce osobního vyměřovacího základu je prostředkem zajištění solidarity mezi pojištěnci s odlišnými příjmy. Od 30. 9. 2011 došlo ke změně výpočtového základu, a to z důvodu přílišné solidarity, kdy výpočtový základ pojištěncům s vysokými příjmy nezajišťoval odpovídající hmotné zabezpečení ve stáří nebo invaliditě. Do roku 2014 jsou stanovené tři redukční hranice a od roku 2015 se přejde ke dvěma redukčním hranicím.

Ministerstvo práce a sociálních věcí vyhlásilo následující výše redukčních hranic pro úpravu osobního vyměřovacího základu pro stanovení důchodů přiznávaných v roce 2014:

- a) první redukční hranice činí 11 415 Kč
- b) druhá redukční hranice činí 30 093 Kč
- c) třetí redukční hranice činí 103 768 Kč.

Osobní vyměřovací základ se upraví tak, že do částky první redukční hranice se započítává 100% osobního vyměřovacího základu, nad částku první redukční hranice do částky druhé redukční hranice se započítává 26% osobního vyměřovacího základu, nad částku druhé redukční hranice do částky první redukční hranice se započítává 22% osobního vyměřovacího základu, nad částku třetí redukční hranice se započítávají 3% osobního vyměřovacího základu.

3.3.4 Starobní důchod

Starobní důchod je základní dávkou důchodového pojištění, která má pojištěncům zajistit příjem ve stáří, kdy přestanou být výdělečně činní. Jsou dva typy starobního důchodu, a to řádný starobní důchod a předčasný starobní důchod.

Podmínky nároku na starobní důchod

Starobní důchod je pojištěnci přiznán na základě jeho žádosti a splnění podmínky důchodového věku a doby pojištění. Doba pojištění se zjišťuje od dne skončení povinné školní docházky do dne přiznání starobního důchodu. Do doby pojištění jsou zahrnuty také

náhradní doby pojištění, pokud vlastní pojištění trvalo alespoň jeden rok. Náhradní doby pojištění jsou pro stanovení nároku na důchod a jeho výše započítávány v rozsahu 80% s výjimkou tří náhradních dob: doba základní vojenské služby; doba péče o dítě ve věku do 4 let (do 18 let věku v případě zdravotního postižení); doba péče o závislou nebo bezmocnou osobu. Ovšem pojištěncům, kterým vznikne nárok na důchod před rokem 2019, jsou veškeré náhradní doby získané před rokem 2010 zahrnuty v plném rozsahu.

Podmínky nároku na řádný starobní důchod

Důchodový věk je věk potřebný pro přiznání starobního důchodu. Důchodový věk je diferencován podle následujících kritérií: pohlaví; u žen počet vychovaných dětí; rok narození, a to před rokem 1936, v období mezi 1936 až 1977 a po roce 1977.²⁴

Důchodový věk je postupně prodlužován. Zatímco muži narození před rokem 1936 dosáhli důchodového věku již v 60 letech a ženy v 53 až 57 letech podle počtu vychovaných dětí, mladším osobám, až po osoby narozené v roce 1977, je důchodový věk odstupňován až na 67 let. Důchodový věk osob narozených po roce 1977 se počítá tak, že se k věku 67 let přičte počet měsíců, které odpovídají dvojnásobku rozdílu mezi rokem narození a rokem 1977. Počet vychovaných dětí je zohledňován pouze u žen narozených do roku 1975, pro mladší ženy jsou dány stejné podmínky jako pro muže.²⁵

Potřebná doba pojištění se také postupně zvyšuje. Zatímco do roku 2009 stačilo 25 odpojištěných let, od roku 2010 do roku 2018 se doba pojištění navyšuje vždy o jeden rok za každý kalendářní rok a od roku 2019 bude potřebná doba pojištění 35 let. Doba pojištění se zjišťuje podle roku, kdy byl dosažen důchodově věk, a to i v případě, kdy byl důchodový věk dosažen dříve, než je potřebná doba pojištění. Pokud pojištěnec dosáhne dříve důchodového věku než potřebné doby pojištění, pak pro přiznání důchodu musí tento pojištěnec získat dobu pojištění v takovém rozsahu, který je stanoven pro rok, ve kterém dovrší důchodového věku.

²⁴ CIPRA, T., *Penze: kvantitativní přístup*, s. 320

²⁵ RYTÍŘOVÁ, L., *Důchodový systém v České republice*, s. 34

Tabulka 1: Potřebná doba pojištění²⁶

Rok dosažení důchodového věku	Potřebná doba pojištění
před rokem 2010	25 let
2010	26 let
2011	27 let
2012	28 let
2013	29 let
2014	30 let
2015	31 let
2016	32 let
2017	33 let
2018	34 let
po roce 2018	35 let

Důchod může být za určitých podmínek přiznán i v případě, kdy není splněna podmínka doby pojištění. Do roku 2009 stačilo pojištěncům, kteří dosáhli věku 65 let, pokud jejich odpojištěná doba byla alespoň 15 let. Od roku 2010 do roku 2013 se doba pojištění postupně zvyšovala vždy o jeden rok za podmínek, že je dosaženo věku o 5 let vyššího než důchodový věk muže stejného data narození. Od roku 2014 je minimální doba pojištění v rozsahu 20 let za podmínek, že je dosaženo věku o 5 let vyššího než důchodový věk muže stejného data narození.

Tabulka 2: Potřebná doba pojištění pro nárok na starobní důchod (alternativní varianta poměrného starobního důchodu)²⁷

Rok přiznání důchodu	Potřebný věk	Potřebná doba pojištění
2009 a dříve	65	15 let
2010	o 5 let vyšší než důchodový věk muže stejného data narození	16 let
2011	o 5 let vyšší než důchodový věk muže stejného data narození	17 let
2012	o 5 let vyšší než důchodový věk muže stejného data narození	18 let
2013	o 5 let vyšší než důchodový věk muže stejného data narození	19 let
2014 a později	o 5 let vyšší než důchodový věk muže stejného data narození	20 let

²⁶ RYTÍŘOVÁ, L., *Důchodový systém v České republice*, s. 36

²⁷ CIPRA, T., *Penze: kvantitativní přístup*, s. 326

Podmínky nároku na předčasný starobní důchod

Stejně jako u řádného starobního důchodu se i u předčasného starobního důchodu od roku 2010 postupně zvyšuje potřebná doba pojištění. Nárok na předčasný starobní důchod vznikne pojištěnci v případě, pokud získá potřebnou dobu pojištění, která se odvíjí od roku, v němž dosáhne důchodového věku. Předčasný starobní důchod je možné přiznat pojištěnci, kterému chybí do důchodového věku ode dne přiznání starobního důchodu nejvýše 5 let, pokud je pojištěnci alespoň 60 let a jeho důchodový věk činí alespoň 63, nebo nejvýše 3 roky, pokud je důchodový věk nižší než 63 let. Předčasný starobní důchod se přiznává ode dne podání žádosti, nelze ho tedy přiznat zpětně. Je-li přiznán předčasný starobní důchod, je vyloučen nárok na řádný starobní důchod.

Výše starobního důchodu

Řádný i předčasný starobní důchod se skládá ze dvou složek, a to základní výměry důchodu a procentní výměry důchodu.²⁸

Výše řádného starobního důchodu

Základní výměra je jednotná a stanovená na každý kalendářní rok, přičemž pro rok 2014 je stanovena ve výši 2 340 Kč. Procentní výměra je stanovena procentní sazbou z výpočtového základu podle celkové doby pojištění, kdy dobu pojištění je třeba rozlišit na dobu získanou do vzniku nároku nebo po vzniku nároku na důchod. Do doby pojištění se nezahrnuje náhradní doba pojištění získaná do 18 let věku nebo po dosažení nároku na důchod.

Procentní výměra je stanovena ve výši 1,5% (ve výši 1,2 % při účasti na důchodovém spoření) výpočtového základu za každý celý rok doby pojištění získané do vzniku nároku na důchod.

Pojištěnec, kterému je přiznána výplata řádného starobního důchodu, může souběžně vykonávat výdělečnou činnost v neomezeném rozsahu. Výdělečně činný poživatel důchodu si může také požádat o vyplácení důchodu v poloviční výši nebo o jeho pozastavení, čímž získá výhodu spočívající v nárůstu procentní výměry z pojistného odvedeného z dosažených příjmů.

²⁸ CIPRA, T., *Penze: kvantitativní přístup*, s. 327

Pokud je výdělečná činnost vykonávána i po dosažení nároku na řádný starobní důchod, je procentní výměra důchodu navyšována následovně:

- o 1,5% výpočtového základu za každých ukončených 90 kalendářních dnů této výdělečné činnosti, pokud není pobírán starobní důchod nebo invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně,
- o 1,5% výpočtového základu za každých 180 kalendářních dnů výdělečné činnosti v případě pobírání starobního důchodu v poloviční výši,
- o 0,4% výpočtového základu za každých 360 kalendářních dnů výdělečné činnosti v případě výplaty důchodu v plné výši.²⁹

Vzorec pro výpočet řádného starobního důchodu:

$$S = ZV + 0,015 * VZ * CDP + (0,015 \text{ nebo } 0,004) * VZ * DDP,$$

kde S (výše řádného starobního důchodu); ZV (základní výměra); 0,015/0,004 (koeficient procentní sazby); VZ (výpočtový základ); CDP (celková doba pojištění od ukončení povinné školní docházky do vzniku nároku na důchod); DDP (počet časových úseků dodatečné doby pojištění).

Výše předčasného starobního důchodu

Výše procentní výměry předčasného starobního důchodu je určena tak, že vypočtená procentní výměra je snížena za každých i započatých 90 kalendářních dnů z doby ode dne, od kterého se přiznává starobní důchod, do dosažení důchodového věku, a to o 0,9% výpočtového základu za období prvních 360 kalendářních dnů, o 1,2% výpočtového základu za období od 361. kalendářního dne do 720. kalendářního dne a o 1,5% výpočtového základu od 721. kalendářního dne.³⁰

Doba od přiznání předčasného důchodu do dovršení důchodového věku není považována za dobu pojištění. Pojištěnec může zažádat o předčasný starobní důchod i v případě, že bude nadále pokračovat ve výdělečné činnosti, po tuto dobu ovšem nemá pojištěnec nárok na výplatu důchodu. Tato výdělečná činnost se přičte k době pojištění

²⁹ BANZETOVÁ, E., DANĚK, A. a kol., *Průvodce důchodovým pojištěním, nemocenským pojištěním a pojistným na sociální zabezpečení, zdravotním pojištěním, změnami zákona o dani z příjmu, změnami zákona o DPH, změnami zákona o dani z nemovitostí a změnami zákona o dani z převodu nemovitostí, cestovními náhradami, sociálními dávkami v roce 2013*, s. 36

³⁰ Tamtéž, s. 37

získané do dne dovršení důchodového věku a zároveň se o tuto dobu krátí chybějící doba, za kterou byla procentní výměra krácena.

3.4 Reforma prvního pilíře

V rámci důchodové reformy došlo v České republice k přechodu na třípilířový důchodový systém, kdy důchodové pojištění je označováno jako první pilíř.

Co se týká prvního pilíře, došlo od roku 2011 k následujícím změnám, které byly přijaty v rámci tzv. Malé důchodové reformy:

- prodlužování důchodového věku, kdy pojištěnci narození v roce 1965, mimo žen s 2 a více dětmi, dosáhnou důchodového věku v 65 letech, všichni pojištěnci narození v roce 1977 dovrší důchodového věku v 67 letech a všichni pojištěnci narození v roce 2012 dovrší důchodového věku v 73 letech,
- zvyšování tempa růstu důchodového věku, kdy tempo růstu u mužů je o 2 měsíčně ročně a u žen o 6 měsíců ročně s tím, že pro pojištěnce narozených od roku 1977 bez rozdílu pohlaví se tempo růstu sjednotí na 2 měsíce ročně a pro pojištěnce narozených od roku 2012 platí čtyřměsíční tempo růstu,
- změna v systému redukčních hranic pro stanovení výpočtového základu, kdy výpočtový základ nezaručoval osobám s vysokými příjmy odpovídající hmotné zabezpečení ve stáří či invaliditě,
- nastavení úspornějších pravidel pro valorizaci důchodu tak, aby vláda nemohla zvyšovat důchody libovolně dle svého uvážení.³¹

Od roku 2013, kdy byl zaveden v rámci tzv. Velké důchodové reformy i druhý pilíř důchodového systému, nastaly v prvním pilíři následující změny:

- snížení sazby pojistného z vyměřovacího základu na důchodové pojištění u zaměstnance účastného důchodového spoření z 6,5% na 3,5%,
- procentní výměra starobního důchodu je snížena z 1,5% na 1,2% výpočtového základu za každý celý rok doby pojištění do vzniku nároku na důchod, a to po dobu, která se kryje s dobou účasti na důchodovém spoření,

³¹ CIPRA, T., *Penze: kvantitativní přístup*, s. 340

- náhradní doba pojištění získaná do vzniku nároku na důchod se pro účely stanovení výše procentní výměry přičítají k době pojištění, která se nekryje s dobou účasti na důchodovém spoření,
- za dobu pojištění u osob samostatně výdělečně činných, která se v kalendářním roce kryje s dobou účasti na důchodovém spoření, je považována celá doba výkonu činnosti v tomto roce, za podmínky, že účast na důchodovém spoření trvala alespoň po část doby výkonu samostatné výdělečné činnosti, která zakládala v tomto roce účast na důchodovém pojištění.³²

3.5 Důchodové spoření

Důchodové spoření tvoří tzv. druhý pilíř důchodového systému. Tento pilíř vznikl v rámci důchodové reformy a je platný od 1. ledna 2013. Důchodové spoření vymezuje zákon č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření, a zákon č. 397/2012 Sb., o pojistném na důchodové spoření.

„Základní charakteristiky druhého pilíře jsou následující:

Fondové financování – prostředky účastníků jsou spravovány penzijními společnostmi a zhodnocovány investicemi na kapitálových trzích, podle principů kolektivního investování. Po celou dobu jsou majetkem daného účastníka a jsou mu z nich po skončení spořicí fáze vypláceny dávky.

Individuální účet – na rozdíl od prvního pilíře účastník dostane to, co si sám naspoří; jeho příspěvky nejsou použity na financování dávek ostatních účastníků.

Výrazný prvek ekvivalence – vyplácené dávky plně odpovídají příjmům pojištěnce, resp. pojistnému z nich odvedenému.

Příspěvkově definovaný systém - definována je výše příspěvků do systému, od nichž se poté odvíjejí dávky.

Dobrovolná účast – každý, kdo splňuje podmínky pro účast na důchodovém spoření, se může sám rozhodnout, zda se přihlásí; nikdo jej k tomu nemůže nutit. Jakmile však do systému vstoupí, zůstává účastníkem důchodového spoření minimálně do dosažení důchodového věku (příp. do své smrti).

³² CIPRA, T., *Penze: kvantitativní přístup*, s. 340

Náhrada příjmů – dávky jsou vypláceny jako náhrada příjmů v případě stáří, invalidity nebo úmrtí živatele, nelze je vyplatit jednorázově.³³

3.5.1 Subjekty důchodového spoření

Penzijní společnosti

Spravování prostředků účastníků důchodového spoření mají na starosti penzijní společnosti. Tato činnost je pod přísným dozorem České národní banky a je provozována na základě udělení licence k povolení tvorby důchodových fondů. Licence byla v České republice udělena šesti penzijním společnostem, kterými jsou Allianz penzijní společnost, Penzijní společnost České pojišťovny, Penzijní společnost České spořitelny, ČSOB Penzijní společnost, KB Penzijní společnost, Reiffeisen penzijní společnost. Povinností penzijních společností je pravidelné podávání informací o své činnosti jak České národní bance, tak účastníkům spoření. České národní bance musí podávat výroční a pololetní zprávu za sebe i každý spravovaný důchodový fond. Účastníkům zasílá bezplatně jednou ročně výpis důchodového spoření, ve kterém jsou uvedeny údaje o naspořených prostředcích včetně jejich zhodnocení. Pojištěnec může požádat o mimořádný výpis, ten penzijní společnost poskytuje za poplatek. Zpoplatněné jsou také služby týkající se změny investiční strategie více než jednou ročně nebo přechod k jiné penzijní společnosti ve lhůtě kratší pěti let spoření. Odměňování penzijních společností je zákonem regulované. Odměny penzijní společnosti plynou ze správy majetku v důchodových fondech a u některých fondů také ze zhodnocování tohoto majetku.

Česká národní banka

Česká národní banka jako veřejnoprávní subjekt dohlíží na činnost penzijních společností, životních pojišťoven, depozitáře a subjektů, kteří zajišťují zprostředkování důchodového spoření. Dále je oprávněná odejmout licenci udělenou k provozování důchodových fondů.

Depozitář

Depozitář také dohlíží na činnost penzijních společností, avšak je jím nezávislý soukromý subjekt. Depozitářem se může stát banka se sídlem na území České republiky nebo pobočka sídlící na území České republiky zahraniční banky, které byla povolena činnost depozitáře. Pro zaručení nezávislosti nesmí být depozitář stejné skupiny jako

³³ RYTÍŘOVÁ, L., *Důchodový systém v České republice*, s. 45

penzijní společnost. Penzijní společnost uzavře s depozitářem smlouvu pro každý spravovaný fond. Depozitář pak eviduje majetek v důchodových fondech a kontroluje, zda je s majetkem nakládáno v souladu se zákonem, depozitářskou smlouvou a smlouvami účastníků. Penzijní společnost má u depozitáře založené účty, na které jsou odesílány platby pojistného a uchováván majetek v důchodových fondech. Prostřednictvím depozitáře penzijní společnosti provádějí veškeré platby. Pokud má depozitář podezření, že je penzijní společností porušován zákon o důchodovém spoření, oznámí toto České národní bance.

Životní pojišťovny

Životní pojišťovny zajišťují výplatu dávek z naspořených prostředků v případě, že je spořicí fáze důchodového spoření ukončena, kdy je s účastníkem sepsaná smlouva o pojištění důchodu.

Centrální registr smluv

Správce Centrálního registru smluv je Generální finanční ředitelství. Funguje jako informační systém veřejné správy. Jsou zde evidovány informace ohledně účasti na důchodovém spoření fyzických osob, penzijních společnostech a životních pojišťoven. Centrální registr smluv zajišťuje evidenci smluv o důchodovém spoření a pojistných smluv o pojištění důchodu.

Orgány sociálního zabezpečení

Právě od orgánů sociálního zabezpečení získává Centrální registr smluv potřebné údaje pro výkon své působnosti. Mezi tyto orgány patří především Česká správa sociálního zabezpečení a dále také orgány sociálního zabezpečení Ministerstva vnitra ČR, Ministerstva obrany ČR a Ministerstva spravedlnosti ČR.

3.5.2 Důchodový účet

Pro každého účastníka je u penzijní společnosti zřízen důchodový účet, na který jsou ukládány jeho prostředky, a ty jsou dále zhodnocovány ve formě podílu na majetku v důchodovém fondu. Penzijní společnosti nejsou vlastníky těchto prostředků, pouze je spravují svým jménem, a to odděleně od svého majetku. Důchodový účet se skládá ze dvou podúčtů, a to peněžní podúčet a majetkový podúčet. Na peněžním podúčtu je spravována část výnosu pojistného účastníka a na majetkovém podúčtu je evidován počet

a hodnota připsaných a odepsaných důchodových jednotek dle jednotlivých důchodových fondů.

3.5.3 Důchodový fond

Důchodový fond je soubor majetku, který náleží účastníkům důchodového spoření. Tento majetek je mezi účastníky rozdělen v poměru podle počtu důchodových jednotek, tedy výše naspořených prostředků. Do důchodového fondu jsou penzijní společnostmi shromažďovány peněžní prostředky z částí výnosů pojistného připadajících na účastníky. Majetek v důchodovém fondu je spravován penzijní společností jejím jménem a na účet účastníka fondu.³⁴

O každém fondu musí být zveřejněna zejména informace o způsobu jeho investování a rizicích spojených s důchodovým spořením. Z těchto informací pak účastník vychází při rozhodování, jaký fond pro své investování zvolí. Účastník se může rozhodnout vložit investice do jednoho fondu, nebo více fondů, podle strategie spoření.

Penzijní společnosti obhospodařují čtyři důchodové fondy, z kterých si účastník může vybrat podle míry rizika, kterou je ochoten akceptovat, těmi jsou:

Důchodový fond státních dluhopisů je díky silně regulovaným možnostem investování nejvíce konzervativní a nejméně rizikový. Převážně by měl investovat do českých státních dluhopisů a pokladničních poukázek. Může investovat do nástrojů peněžního trhu, jejímž emitentem je Česká republika nebo Česká národní banka, případně termínovaných vkladů a vkladů u regulované banky. Vzhledem k tomu, že využívané investiční nástroje tímto fondem představují nízké riziko, je výnos z těchto investic také nízký. Odhadovaná výše výnosu je 2 až 3% ročně. Návratnost investic je spjata s postavením České republiky na kapitálovém trhu. V případě, že by Česká republika měla problémy se splácením svých finančních závazků, byl by účastník spoření investující do tohoto fondu postižen dvakrát, jednak z důvodu obtíží s vyplácením státního důchodu z prvního pilíře, jednak z důvodu ohroženého výnosu ve druhém pilíři. Celý majetek musí být zajištěn proti měnovému riziku.³⁵

Konzervativní důchodový fond má být stejně jako důchodový fond státních dluhopisů malé rizikový, avšak investování může být agresivnější. Vzhledem k tomu, že je

³⁴ CIPRA, T., *Penze: kvantitativní přístup*, s. 359

³⁵ RYTÍŘOVÁ, L., *Důchodový systém v České republice*, s. 48 - 49

určen pro spravování a zhodnocování prostředků, z nichž budou vypláceny dávky, musí u něj být zajištěna co nejvyšší likvidita. Tyto prostředky budou přesunuty do konzervativního důchodového fondu již pět let před očekávaným vznikem na starobní důchod. Mezi investiční nástroje, které může konzervativní důchodový fond využívat, patří dluhopisy a zahraniční dluhopisy, nástroje peněžního trhu vymezených emitentů, vklady, termínované vklady se splatností do 2 let a podílové listy podílového fondu splňujícího další podmínky. Emitenty dluhopisů a nástrojů finančního trhu mohou být státy Evropské unie a jejich centrální banky, nadnárodní instituce a korporace a země mimo Evropskou unii, pokud splňují požadavky na rating. Celý majetek musí být zajištěn proti měnovému riziku. Odhadovaný výnos u tohoto fondu je ve výši 3 až 4% ročně.³⁶

Vyvážený důchodový fond může využít stejní investiční nástroje jako konzervativní důchodový fond a dále také akcie a zahraniční akcie přijaté na evropských regulovaných trzích nebo na regulovaných trzích mimo Evropskou unii uvedených na seznamu České národní banky. Oproti konzervativnímu důchodovému fondu nejsou požadavky na rating u investičních nástrojů tohoto fondu tak náročné. Tento fond navíc umožňuje investice do standardních fondů kolektivního investování. Zastoupení investičních nástrojů je omezené, kdy v akciích může být uloženo nejvýše 40% majetku fondu. Majetek nemusí být celý zajištěn proti měnovému riziku, kdy nezajištěný majetek může tvořit nejvýše 25% majetku. Odhadovaný výnos tohoto fondu je ve výši 4 až 5% ročně.³⁷

Dynamický důchodový fond by měl přinášet potencionálně nejvýnosnější investice. Může využít stejné investiční nástroje jako vyvážený důchodový fond. Požadavky na rating jsou oproti vyváženému důchodovému fondu méně náročné. Dále je možné investovat do domácích nebo zahraničních fondů kolektivního investování podléhajícím dohledu členského státu Evropské unie. I v tomto fondu je stanovené omezení na zastoupení investičních nástrojů, kdy nejvýše 80% majetku fondu může být uloženo v akciích. Zákon stanovuje, aby minimálně 50% majetku bylo zajištěno proti měnovému riziku. Odhadovaný výnosnost je ve výši 5 až 7%.³⁸

³⁶ RYTÍŘOVÁ, L., *Důchodový systém v České republice*, s. 49 - 50

³⁷ Tamtéž, s. 50

³⁸ CIPRA, T., *Penze: kvantitativní přístup*, s. 361

3.5.4 Zahájení účasti důchodového spoření

Vzhledem k tomu, že rozhodnutí o vstupu do druhého pilíře je dobrovolné, může se účastnit každá fyzická osoba, která dosáhla věku 18 let, nejpozději však do konce roku, kdy dovrší věku 35 let. Občané, kteří byli starší věku 35 let v době vzniku důchodového spoření, měli možnost vstoupit do druhého pilíře do 30. 6. 2013. Osoby, které v době spuštění druhého pilíře nebyly výdělečně činné, se mohou přihlásit k důchodovému spoření nejdéle do 6 měsíců ode dne, kdy začnou být výdělečně činné. Účast na důchodovém spoření je zahájena registrací smlouvy o důchodovém spoření v Centrálním registru smluv. Smlouvu o důchodovém spoření uzavře pojištěnec s penzijní společností. Před uzavřením smlouvy obvykle zájemce vyplní dotazník, prostřednictvím kterého penzijní společnost zjistí znalosti v oblasti financí a přístup k riziku daného pojištěnce. Na základě dotazníku pak penzijní společnost navrhne účastníkovi investiční strategii. Navrhnutá strategie je pouze doporučující nikoliv závazná. Vedle investiční strategie je účastníkovi navržena také strategie životního cyklu. Na základě této strategie je nastaven plán, jak se bude měnit rozložení prostředků v důchodových fondech v závislosti na věku účastníka. Pokud je účastníkem zvolena rizikovější investiční strategie, může nastat situace, kdy dojde k znehodnocení dosažených výnosů z důvodu kolísání kapitálového trhu. Aby k této situaci nedošlo před odchodem do důchodu, osahuje zákon pojistku ve formě přesunu naspořených prostředků do méně rizikových fondů.

Prostředky by měly být přesunuty tak, aby byly rozloženy následovně:

10 let před dosažením důchodového věku v konzervativním nebo vyváženém důchodovém fondu,

9 let před dosažením důchodového věku v konzervativním nebo vyváženém důchodovém fondu, kdy v konzervativním důchodovém fondu musí být alespoň 20% prostředků,

8 let před dosažením důchodového věku v konzervativním nebo vyváženém důchodovém fondu, kdy v konzervativním důchodovém fondu musí být naspořeno alespoň 40% prostředků,

7 let před dosažením důchodového věku v konzervativním nebo vyváženém důchodovém fondu, kdy v konzervativním důchodovém fondu musí být naspořeno alespoň 60% prostředků,

6 let před dosažením důchodového věku v konzervativním nebo vyváženém důchodovém fondu, kdy v konzervativním důchodovém fondu musí být naspořeno alespoň 80% prostředků,

5 let před dosažení důchodového věku pouze v konzervativním důchodovém fondu.³⁹

O přesunu prostředků, musí být účastník informován alespoň 60 dnů předem. Účastník má právo přesun prostředků odmítnout, ale musí brát v úvahu možnost ztráty.

Smlouvu o důchodovém spoření je možné uzavřít osobně nebo na dálku prostřednictvím internetu. Při osobním uzavření smlouvy musí penzijní společnost neprodleně po jejím sepsání smlouvu odeslat k registraci na Centrální registr smluv. Smlouvy uzavřené na dálku odesílá penzijní společnost po 14 dnech ode dne uzavření. Tato lhůta je stanovena, aby pojištěnec mohl smlouvu vypovědět v případě, že by si účast na důchodovém spoření rozmyslel.

Účast na důchodovém spoření nelze zrušit, jakmile se člověk jednou do druhého pilíře přihlásí už z něj nelze vystoupit.

3.5.5 Ukončení účasti důchodového spoření

Účast lze ukončit nejdříve dnem přiznání starobního důchodu plynoucího z důchodového pojištění, kdy se uzavře smlouva o pojištění důchodu, na jejímž základě jsou účastníkovi vypláceny dávky. Přiznání starobního důchodu ovšem neznamená povinnost ukončit spořicí fázi. Pokud je účastník i nadále výdělečně činný, i přestože mu je vyplácen starobní důchod, může nadále pokračovat ve spoření a dále zhodnocovat své prostředky.

Pokud účastník umře ve fázi spoření, pak se naspořené prostředky stávají předmětem dědictví. Stane-li se dědicem osoba starší 18 let, která je také účastna důchodového spoření, pak budou prostředky dle dědického podílu převedeny na jeho osobní důchodový účet. Zletilému dědici, který není účasten důchodového spoření, budou prostředky dle jeho dědického podílu vyplaceny přímo. Pokud je dědicem nezletilá osoba, budou prostředky dle dědického podílu použity na pojištění sirotčího důchodu dle zákona o důchodovém spoření.

³⁹ RYTÍŘOVÁ, L., *Důchodový systém v České republice*, s. 57

3.5.6 Platby na důchodové spoření

Pojištěnec spoří prostředky formou odvodu pojistného na důchodové spoření. Pojistné je odváděno pouze účastníkem, zaměstnavatel ani stát na toto spoření nepřispívá. Princip spoření spočívá v tom, že účastník z vyměřovacího základu do povinného důchodového pojištění odvede o 3% méně a tyto spolu s dalšími 2% z jeho vyměřovacího základu odvede do důchodového fondu spravovanému penzijní společností, kterou si účastník zvolil sám a s kterou uzavřel smlouvu. Naspořené prostředky se dále zhodnocují v rámci investiční strategie, kterou si účastník vybere sám.

Pokud u účastníka důchodového spoření nastane situace, kdy nemá příjem např. v důsledku ztráty zaměstnání, dlouhodobé nemoci či invalidity, nedochází k ukončení účasti na důchodovém spoření. Po tuto dobu do důchodového fondu nebude odvádět pojistné.

3.5.7 Výplata důchodu z druhého pilíře

Cílem důchodového spoření je finanční zajištění účastníka na stáří, aby po odchodu do starobního důchodu nebyl odkázán pouze na sociální dávky. Dávky z druhého pilíře jsou vypláceny obdobně jako z prvního pilíře, a to formou pravidelných měsíčních splátek. Tato forma výplaty přináší jistotu, že důchodce neutratí veškeré naspořené prostředky najednou, jak by se mohlo stát u jednorázové výplaty.

Při ukončení fáze spoření, tedy při uzavření smlouvy o pojištění důchodu s vybranou životní pojišťovnou, si účastník vybere druh čerpaného důchodu. Volba důchodu je závazná a není možné ji zpětně změnit. Pokud ovšem účastník nesplní podmínky pro přiznání důchodu z prvního pilíře, např. nezískal potřebnou dobu pojištění, pak má nevznikne ani nárok na výplatu z druhého pilíře. Jakmile je smlouva o pojištění důchodu zaevidovaná v Centrálním registru smluv, převede penzijní společnost pojistné na pojištění důchodu životní pojišťovně jednorázovou platbou. Životní pojišťovna toto pojistné dále investuje. Výnosy, které získá z investovaných prostředků, by pak měla použít na zvýšení vyplácených důchodů.

Účastník si může vybrat ze tří variant důchodu, a to doživotní starobní důchod, doživotní starobní důchod se sjednanou výplatou pozůstalostního důchodu po dobu tří let nebo starobní důchod na pevně stanovenou dobu. Doživotní starobní důchod, který zajistí pravidelný měsíční příjem, je vyplácen pouze účastníkovi až do jeho smrti. Varianta

s pozůstalostním důchodem zajišťuje výplatu po dobu tří let od smrti účastníka určené osobě, která je uvedena ve smlouvě o pojištění důchodu, a to ve stejné výši, v které byl vyplácen důchod účastníkovi. U obou těchto variant je z naspořené částky vypočtená měsíční dávka na základě předpokládané doby dožití. Může se stát, že účastník zemře dříve a nevyčerpá tak veškeré prostředky. V takovém případě pojišťovna využije zbylé prostředky ve prospěch ostatních pojištěnců. Na druhé straně ale může nastat situace, kdy se účastník dožije vyššího věku, a pak vyčerpá více prostředků, než skutečně naspořil. Důchod na pevně stanovenou dobu zajišťuje výplatu veškerých naspořených prostředků, a to buď účastníkovi, nebo jeho dědicům v případě dřívějšího úmrtí účastníka. Měsíční splátka je stanovena tak, že se naspořené prostředky vydělí 20 lety po 12 měsících. V případě, že se účastník dožije vyššího věku, bude již pobírat pouze důchod z prvního pilíře.

3.6 Doplnkové penzijní spoření

Doplnkové penzijní spoření představuje třetí pilíř důchodového systému a je vymezen zákonem č. 472/2011 Sb., o doplnkovém penzijním spoření.

„Základní charakteristiky třetího pilíře jsou následující:

Fondové financování – prostředky účastníků jsou spravovány penzijními společnostmi a zhodnocovány na kapitálových trzích, podle principů kolektivního investování. Po celou dobu jsou majetkem daného účastníka a jsou mu z nich po skončení spořicí fáze vypláceny dávky.

Individuální účet – na rozdíl od prvního pilíře účastník dostane to, co si sám naspoří; jeho příspěvky nejsou použity na financování dávek ostatních účastníků.

Výrazný prvek ekvivalence – vyplacené dávky odpovídají příspěvkům účastníka.

Příspěvkově definovaný systém – definována je výše příspěvků do systému, od nichž se poté odvíjejí dávky.

Dobrovolné zahájení a ukončení účasti – každý, kdo splňuje podmínky, se může sám rozhodnout, zda se přihlásí, nikdo jej k tomu nemůže nutit. Účast je možné také kdykoliv ukončit, byť v některých případech bude mít ukončení negativní daňové dopady.⁴⁰

⁴⁰ RYTÍŘOVÁ, L., *Důchodový systém v České republice*, s. 84

Pokud je měsíční vklad účastníka ve výši alespoň 300 Kč, pak má nárok na připsání státní podpory. Také zaměstnavatel může do fondu svého zaměstnance přispívat. Nárok na výplatu dávky penzijního připojištění vzniká dovršením 60 let, kdy si účastník může vybrat, zda mu bude penze vyplacena jednorázově nebo formou pravidelně vyplácené renty.

4 Praktická část

4.1 Zhodnocení důchodové reformy

Výhodou důchodového spoření je, že naspořené prostředky náleží konkrétnímu účastníkovi, který si prostředky naspořil, aniž by financovaly dávky jiných osob s nižšími příjmy, jako je tomu u dávek z prvního pilíře, kdy z důvodu redukce osobního vyměřovacího základu se u osob s vyššími příjmy zvyšuje poměr vyplaceného důchodu vzhledem k odvedenému pojistnému. Naspořené prostředky v případě smrti účastníka podléhají ve fázi spoření dědictví. Výše pojistného je odvozena od skutečně dosaženého příjmu a v období, kdy pojištěnec nedosahuje příjmů z důvodu ztráty zaměstnání nebo v době rodičovské dovolené, žádné pojistné oproti třetímu pilíři neodvádí. Nevýhodou lze ale spatřit ve stanovení fixní částky pro důchodové spoření, kdy osoby s vyšším příjmem ztrácí možnost ukládání vyšších částek a tím lépe zhodnocovat své vklady. Nevýhodou důchodového spoření je, že výplata důchodu z druhého pilíře je vázána na vznik nároku na důchod z prvního pilíře, může se tedy stát, že pojištěnec bude odvádět po dobu účasti v druhém pilíři navýšené pojistné, a pokud nesplní nárok na přiznání státního starobního důchodu, např. z důvodu nesplnění podmínky doby pojištění, pak z naspořených prostředků neobdrží žádné dávky. Naspořené prostředky nemůže tedy pojištěnec čerpat před přiznáním státního starobního důchodu a využít je třeba v situaci, kdy by mu naspořené prostředky stačily ke krytí mimořádných výdajů, namísto toho musí využít jiné zdroje. Vstup do druhého pilíře je sice dobrovolný, avšak tento krok je nevratný. Jakmile se pojištěnec rozhodne účastnit důchodového spoření už toto nelze změnit. Nevýhodou je také možné riziko plynoucí z nevhodného investování penzijní společnosti. Vzhledem k tomu, že prostředky účastníků jsou vedeny odděleně od majetku penzijní společnosti, neměli by účastníci své úspory ztratit v případě insolvence penzijní společnosti. Další nevýhodou je možné riziko plynoucí z volby rizikovější investiční strategie, kdy by mohlo dojít ke znehodnocení prostředků.

4.2 Analýza vhodnosti účasti na důchodovém spoření z hlediska dopadu na výši důchodu

V oblasti důchodového spoření převládá názor, že účast v druhém pilíři je výhodnější pro mladší pojištěnce s vyššími příjmy. Samozřejmě mladší člověk v důsledku delší doby spoření naspoří více finančních prostředků, a pokud dosahuje vyšších příjmů, tak po dobu spoření odvede více prostředků než v případě nižších příjmů. Při analýze vhodnosti účasti na důchodovém spoření bude na simulovaných příkladech porovnána výše měsíčního důchodu náležejícího z prvního pilíře při odvodu pojistného 28% s výší celkového měsíčního důchodu náležejícího při účasti na důchodovém spoření, kdy z důvodu vyvedení pojistného 3% poklesne důchod plynoucí z prvního pilíře. Výpočet bude proveden zvlášť pro muže a ženu dvou věkových a příjmových kategorií v několika variantách podle zvoleného důchodového fondu vzhledem k averzi vůči riziku. Důchodový věk a výše důchodu žen jsou ovlivněny počtem vychovaných dětí pouze u žen, které jsou narozeny do roku 1975. Tyto ženy mají pak ve srovnání s mužem se stejným příjmem a stejným rokem narození nižší důchod z důvodu dřívějšího odchodu do důchodu a tedy kratší doby placení pojistného. Vzhledem k tomu, že nelze přesně určit výši státního starobního důchodu ani výši důchodu z druhého pilíře, získaný výpočet bude pouze odhadem. Předpokladem pro výpočet budou neměnné podmínky, kdy státní důchod bude stejný jako dnes a výše dosahovaného příjmu bude stejná po celou dobu spoření. Vzhledem k tomu, že pojištěnce starší 35 let se k účasti na důchodovém spoření mohli přihlásit do 30. 6. 2013, bude při výpočtu uvažována účast pojištěnců již od 1. 1. 2013. Výpočet bude proveden pomocí důchodové kalkulačky na adrese <http://duchodovakalkulacka.mpsv.cz/>.

Pojištěncům, kteří jsou účastníci pouze prvního pilíře, bude vyplácen doživotní státní starobní důchod vypočtený z jejich vyměřovacích základů.

Pojištěncům, kteří jsou účastní i ve druhém pilíři, bude vyplácen starobní důchod, který se skládá ze tří složek:

- doživotní státní starobní důchod, který bude ponížen v závislosti na době účasti na důchodovém spoření z důvodu nižších odvodů do prvního pilíře,
- starobní důchod náležející z osobního důchodového účtu z 3% pojistného vyvedeného z prvního pilíře,

- starobní důchod náležející z osobního důchodového účtu z 2% pojistného dodatečně odvedených z vyměřovacího základu.

Výše starobního důchodu z druhého pilíře je odvozena od investiční strategie účastníka, tedy volby důchodového fondu.

Odhadované míry výnosu u jednotlivých fondů:

Fond Státních dluhopisů 2 – 3%

Fond Konzervativní 3 – 4%

Fond Vyvážený 4 – 7%

Fond Dynamický 5 – 7%

Modelové příklady výpočtu výše starobního důchodu

Výchozí hodnoty pro výpočet:

Pohlaví: muž, žena se 2 dětmi

Věková kategorie – rok narození: 1987, 1967

Měsíční hrubý příjem: 16000 Kč (podprůměrný), 40000 Kč (nadprůměrný)

Sazba pojistného: 6,5% z hrubé mzdy odvedeno zaměstnancem, přičemž při účasti v druhém pilíři 3,5% odvedeno do prvního pilíře a 3% do druhého pilíře; 21,5% z hrubé mzdy zaměstnance odvedeno zaměstnavatelem.

Pojištěnci narození v roce 1987, měsíční hrubý příjem 16 000,-Kč.

Výpočet důchodu u muže:

Důchodový věk: 68 let 8 měsíců

Doba spoření: 44 let

Výše důchodu bez účasti v druhém pilíři:

Státní důchod z prvního pilíře: 11 085,- Kč

Výpočet důchodu u ženy:

Počet dětí: 2

Důchodový věk: 68 let 8 měsíců

Doba spoření: 44 let

Výše důchodu bez účasti v druhém pilíři:

Státní důchod z prvního pilíře: 11 085,- Kč

Varianta č. 1: Při účasti v druhém pilíři zvolen Fond Státních dluhopisů, odhadovaný výnos 2,5%

Výše důchodu muže při účasti v druhém pilíři:

Státní důchod z prvního pilíře:	9 637,-Kč
Fondová složka (3%):	926,-Kč
Celkový důchod z pojištění (28%)	10 563,-Kč
Fondová složka (2%):	617,-Kč
Důchod celkem:	11 180,-Kč

Z důvodu účasti ve druhém pilíři bude státní důchod nižší o 1 448,-Kč. Důchod z druhého pilíře plynoucí z vyvedeného pojistného v sazbě 3% činí 926,-Kč. Celkový důchod náležející při odvodu stejné sazby pojistného 28% je při účasti ve druhém pilíři nižší o 522,-Kč. Celkový důchod bude s ohledem na dodatečně odvedené pojistné v sazbě 2% vyšší o 95,-Kč.

Výše důchodu ženy při účasti v druhém pilíři:

Státní důchod z prvního pilíře:	9 784,-Kč
Fondová složka (3%):	848,-Kč
Celkový důchod z pojištění (28%)	10 632,-Kč
Fondová složka (2%):	565,-Kč
Důchod celkem:	11 197,-Kč

Z důvodu účasti ve druhém pilíři bude státní důchod nižší o 1 301,-Kč. Důchod z druhého pilíře plynoucí z vyvedeného pojistného v sazbě 3% činí 848,-Kč. Celkový důchod náležející při odvodu stejné sazby pojistného 28% je při účasti ve druhém pilíři nižší o 453,-Kč. Celkový důchod bude s ohledem na dodatečně odvedené pojistné v sazbě 2% vyšší o 112,-Kč.

Varianta č. 2: Při účasti v druhém pilíři zvolen Fond Konzervativní, odhadovaný výnos 3,5%

Výše důchodu muže při účasti v druhém pilíři:

Státní důchod z prvního pilíře:	9 637,-Kč
---------------------------------	-----------

Fondová složka (3%):	1 132,-Kč
Celkový důchod z pojištění (28%)	10 769,-Kč
Fondová složka (2%):	755,-Kč
Důchod celkem:	11 524,-Kč

Z důvodu účasti ve druhém pilíři bude státní důchod nižší o 1 448,-Kč. Důchod z druhého pilíře plynoucí z vyvedeného pojistného v sazbě 3% činí 1 132,-Kč. Celkový důchod náležející při odvodu stejné sazby pojistného 28% je při účasti ve druhém pilíři nižší o 316,-Kč. Celkový důchod bude s ohledem na dodatečně odvedené pojistné v sazbě 2% vyšší o 439,-Kč.

Výše důchodu ženy při účasti v druhém pilíři:

Státní důchod z prvního pilíře:	9 784,-Kč
Fondová složka (3%):	1 021,-Kč
Celkový důchod z pojištění (28%)	10 805,-Kč
Fondová složka (2%):	681,-Kč
Důchod celkem:	11 486,-Kč

Z důvodu účasti ve druhém pilíři bude státní důchod nižší o 1 301,-Kč. Důchod z druhého pilíře plynoucí z vyvedeného pojistného v sazbě 3% činí 1 021,-Kč. Celkový důchod náležející při odvodu stejné sazby pojistného 28% je při účasti ve druhém pilíři nižší o 280,-Kč. Celkový důchod bude s ohledem na dodatečně odvedené pojistné v sazbě 2% vyšší o 401,-Kč.

Varianta č. 3: Při účasti v druhém pilíři zvolen Fond Vyvážený, odhadovaný výnos 5,5%

Výše důchodu muže při účasti v druhém pilíři:

Státní důchod z prvního pilíře:	9 637,-Kč
Fondová složka (3%):	1 758,-Kč
Celkový důchod z pojištění (28%)	11 395,-Kč
Fondová složka (2%):	1 172,-Kč
Důchod celkem:	12 567,-Kč

Z důvodu účasti ve druhém pilíři bude státní důchod nižší o 1 448,-Kč. Důchod z druhého pilíře plynoucí z vyvedeného pojistného v sazbě 3% činí 1 758,-Kč. Celkový důchod

náležející při odvodu stejné sazby pojistného 28% je při účasti ve druhém pilíři vyšší o 310,-Kč. Celkový důchod bude s ohledem na dodatečně odvedené pojistné v sazbě 2% vyšší o 1 482,-Kč.

Výše důchodu ženy při účasti v druhém pilíři:

Státní důchod z prvního pilíře:	9 784,-Kč
Fondová složka (3%):	1 534,-Kč
Celkový důchod z pojištění (28%)	11 318,-Kč
Fondová složka (2%):	1 022,-Kč
Důchod celkem:	12 340,-Kč

Z důvodu účasti ve druhém pilíři bude státní důchod nižší o 1 301,-Kč. Důchod z druhého pilíře plynoucí z vyvedeného pojistného v sazbě 3% činí 1 534,-Kč. Celkový důchod náležející při odvodu stejné sazby pojistného 28% je při účasti ve druhém pilíři vyšší o 233,-Kč. Celkový důchod bude s ohledem na dodatečně odvedené pojistné v sazbě 2% vyšší o 1 255,-Kč.

Varianta č. 4: Při účasti v druhém pilíři zvolen Fond Dynamický, odhadovaný výnos 6,5%

Výše důchodu muže při účasti v druhém pilíři:

Státní důchod z prvního pilíře:	9 637,-Kč
Fondová složka (3%):	2 230,-Kč
Celkový důchod z pojištění (28%)	11 867,-Kč
Fondová složka (2%):	1 487,-Kč
Důchod celkem:	13 354,-Kč

Z důvodu účasti ve druhém pilíři bude státní důchod nižší o 1 448,-Kč. Důchod z druhého pilíře plynoucí z vyvedeného pojistného v sazbě 3% činí 2 230,-Kč. Celkový důchod náležející při odvodu stejné sazby pojistného 28% je při účasti ve druhém pilíři vyšší o 782,-Kč. Celkový důchod bude s ohledem na dodatečně odvedené pojistné v sazbě 2% vyšší o 2 269,-Kč.

Výše důchodu ženy při účasti v druhém pilíři:

Státní důchod z prvního pilíře:	9 784,-Kč
---------------------------------	-----------

Fondová složka (3%):	1 912,-Kč
Celkový důchod z pojištění (28%)	11 696,-Kč
Fondová složka (2%):	1 275,-Kč
Důchod celkem:	12 971,-Kč

Z důvodu účasti ve druhém pilíři bude státní důchod nižší o 1 301,-Kč. Důchod z druhého pilíře plynoucí z vyvedeného pojistného v sazbě 3% činí 1 912,-Kč. Celkový důchod náležející při odvodu stejné sazby pojistného 28% je při účasti ve druhém pilíři vyšší o 611,-Kč. Celkový důchod bude s ohledem na dodatečně odvedené pojistné v sazbě 2% vyšší o 1 886,-Kč.

Pro přehlednost jsou výše měsíčních důchodů zobrazeny v tabulce níže.

Tabulka 3: Výše měsíčního důchodu pojištěnců s rokem narození 1987, měsíční hrubý příjem 16000 Kč

Název fondu	Muž				Žena			
	I. pilíř	II. pilíř		Rozdíl	I. pilíř	II. pilíř		Rozdíl
	Důchod z pojistného 28%	Důchod z pojistného 28%	Celkový důchod		Důchod z pojistného 28%	Důchod z pojistného 28%	Celkový důchod	
Fond Státních dluhopisů	11 085 Kč	10 563 Kč	11 180 Kč	95 Kč	11 085 Kč	10 632 Kč	11 197 Kč	112 Kč
Fond Konzervativní	11 085 Kč	10 769 Kč	11 524 Kč	439 Kč	11 085 Kč	10 805 Kč	11 486 Kč	401 Kč
Fond Vyvážený	11 085 Kč	11 395 Kč	12 567 Kč	1 482 Kč	11 085 Kč	11 318 Kč	12 340 Kč	1 255 Kč
Fond Dynamický	11 085 Kč	11 867 Kč	13 354 Kč	2 269 Kč	11 085 Kč	11 696 Kč	12 971 Kč	1 886 Kč

Zdroj: autor

Pojištěnci narození v roce 1987, měsíční hrubý příjem 40 000,-Kč

Výpočet důchodu u muže:

Důchodový věk: 68 let 8 měsíců

Doba spoření: 44 let

Výše důchodu bez účasti v druhém pilíři:

Státní důchod z prvního pilíře: 15 672,- Kč

Výpočet důchodu u ženy:

Počet dětí: 2

Důchodový věk: 68 let 8 měsíců

Doba spoření: 44 let

Výše důchodu bez účasti v druhém pilíři:

Státní důchod z prvního pilíře: 15 672,- Kč

Varianta č. 5: Při účasti v druhém pilíři zvolen Fond Státních dluhopisů, odhadovaný výnos 2,5%

Výše důchodu muže při účasti v druhém pilíři:

Státní důchod z prvního pilíře:	13 476,-Kč
Fondová složka (3%):	2 315,-Kč
Celkový důchod z pojištění (28%)	15 791,-Kč
Fondová složka (2%):	1 543,-Kč
Důchod celkem:	17 334,-Kč

Z důvodu účasti ve druhém pilíři bude státní důchod nižší o 2 196,-Kč. Důchod z druhého pilíře plynoucí z vyvedeného pojistného v sazbě 3% činí 2 315,-Kč. Celkový důchod náležející při odvodu stejné sazby pojistného 28% je při účasti ve druhém pilíři vyšší o 119,-Kč. Celkový důchod bude s ohledem na dodatečně odvedené pojistné v sazbě 2% vyšší o 1 662,-Kč.

Výše důchodu ženy při účasti v druhém pilíři:

Státní důchod z prvního pilíře:	13 699,-Kč
Fondová složka (3%):	2 120,-Kč
Celkový důchod z pojištění (28%)	15 819,-Kč
Fondová složka (2%):	1 414,-Kč
Důchod celkem:	17 233,-Kč

Z důvodu účasti ve druhém pilíři bude státní důchod nižší o 1 973,-Kč. Důchod z druhého pilíře plynoucí z vyvedeného pojistného v sazbě 3% činí 2 120,-Kč. Celkový důchod náležející při odvodu stejné sazby pojistného 28% je při účasti ve druhém pilíři vyšší o 147,-Kč. Celkový důchod bude s ohledem na dodatečně odvedené pojistné v sazbě 2% vyšší o 1 561,-Kč.

Varianta č. 6: Při účasti v druhém pilíři zvolen Fond Konzervativní, odhadovaný výnos 3,5%

Výše důchodu muže při účasti v druhém pilíři:

Státní důchod z prvního pilíře:	13 476,-Kč
---------------------------------	------------

Fondová složka (3%): 2 830,-Kč

Celkový důchod z pojištění (28%) 16 306,-Kč

Fondová složka (2%): 1 887,-Kč

Důchod celkem: 18 193,-Kč

Z důvodu účasti ve druhém pilíři bude státní důchod nižší o 2 196,-Kč. Důchod z druhého pilíře plynoucí z vyvedeného pojistného v sazbě 3% činí 2 830,-Kč. Celkový důchod náležející při odvodu stejné sazby pojistného 28% je při účasti ve druhém pilíři vyšší o 634,-Kč. Celkový důchod bude s ohledem na dodatečně odvedené pojistné v sazbě 2% vyšší o 2 521,-Kč.

Výše důchodu ženy při účasti v druhém pilíři:

Státní důchod z prvního pilíře: 13 699,-Kč

Fondová složka (3%): 2 553,-Kč

Celkový důchod z pojištění (28%) 16 252,-Kč

Fondová složka (2%): 1 702,-Kč

Důchod celkem: 17 954,-Kč

Z důvodu účasti ve druhém pilíři bude státní důchod nižší o 1 973,-Kč. Důchod z druhého pilíře plynoucí z vyvedeného pojistného v sazbě 3% činí 2 553,-Kč. Celkový důchod náležející při odvodu stejné sazby pojistného 28% je při účasti ve druhém pilíři vyšší o 580,-Kč. Celkový důchod bude s ohledem na dodatečně odvedené pojistné v sazbě 2% vyšší o 2 282,-Kč.

Varianta č. 7: Při účasti v druhém pilíři zvolen Fond Vyvážený, odhadovaný výnos 5,5%

Výpočet důchodu u muže:

Výše důchodu muže při účasti v druhém pilíři:

Státní důchod z prvního pilíře: 13 476,-Kč

Fondová složka (3%): 4 394,-Kč

Celkový důchod z pojištění (28%) 17 870,-Kč

Fondová složka (2%): 2 930,-Kč

Důchod celkem: 20 800,-Kč

Z důvodu účasti ve druhém pilíři bude státní důchod nižší o 2 196,-Kč. Důchod z druhého pilíře plynoucí z vyvedeného pojistného v sazbě 3% činí 4 394,-Kč. Celkový důchod náležející při odvodu stejné sazby pojistného 28% je při účasti ve druhém pilíři vyšší o 2 98,-Kč. Celkový důchod bude s ohledem na dodatečně odvedené pojistné v sazbě 2% vyšší o 5 128,-Kč.

Výše důchodu ženy při účasti v druhém pilíři:

Státní důchod z prvního pilíře:	13 699,-Kč
Fondová složka (3%):	3 834,-Kč
Celkový důchod z pojištění (28%)	17 533,-Kč
Fondová složka (2%):	2 556,-Kč
Důchod celkem:	20 089,-Kč

Z důvodu účasti ve druhém pilíři bude státní důchod nižší o 1 973,-Kč. Důchod z druhého pilíře plynoucí z vyvedeného pojistného v sazbě 3% činí 3 834,-Kč. Celkový důchod náležející při odvodu stejné sazby pojistného 28% je při účasti ve druhém pilíři vyšší o 1 861,-Kč. Celkový důchod bude s ohledem na dodatečně odvedené pojistné v sazbě 2% vyšší o 4 417,-Kč.

Varianta č. 8: Při účasti v druhém pilíři zvolen Fond Dynamický, odhadovaný výnos 6,5%

Výše důchodu muže při účasti v druhém pilíři:

Státní důchod z prvního pilíře:	13 476,-Kč
Fondová složka (3%):	5 576,-Kč
Celkový důchod z pojištění (28%)	19 052,-Kč
Fondová složka (2%):	3 717,-Kč
Důchod celkem:	22 769,-Kč

Z důvodu účasti ve druhém pilíři bude státní důchod nižší o 2 196,-Kč. Důchod z druhého pilíře plynoucí z vyvedeného pojistného v sazbě 3% činí 5 576,-Kč. Celkový důchod náležející při odvodu stejné sazby pojistného 28% je při účasti ve druhém pilíři vyšší o 3 380,-Kč. Celkový důchod bude s ohledem na dodatečně odvedené pojistné v sazbě 2% vyšší o 7 097,-Kč.

Výše důchodu ženy při účasti v druhém pilíři:

Státní důchod z prvního pilíře:	13 699,-Kč
Fondová složka (3%):	4 781,-Kč
Celkový důchod z pojištění (28%)	18 480,-Kč
Fondová složka (2%):	3 187,-Kč
Důchod celkem:	21 667,-Kč

Z důvodu účasti ve druhém pilíři bude státní důchod nižší o 1 973,-Kč. Důchod z druhého pilíře plynoucí z vyvedeného pojistného v sazbě 3% činí 4 781,-Kč. Celkový důchod náležející při odvodu stejné sazby pojistného 28% je při účasti ve druhém pilíři vyšší o 2 808,-Kč. Celkový důchod bude s ohledem na dodatečně odvedené pojistné v sazbě 2% vyšší o 5 995,-Kč.

Pro přehlednost jsou měsíční důchody předchozích variant zobrazeny v tabulce níže.

Tabulka 4: Výše měsíčního důchodu pojištěnců s rokem narození 1987, měsíční hrubý příjem 40 000 Kč

Název fondu	Muž				Žena			
	I. pilíř	II. pilíř		Rozdíl	I. pilíř	II. pilíř		Rozdíl
	Důchod z pojistného 28%	Důchod z pojistného 28%	Celkový důchod		Důchod z pojistného 28%	Důchod z pojistného 28%	Celkový důchod	
Fond Státních dluhopisů	15 672 Kč	15 791 Kč	17 334 Kč	1 662 Kč	15 672 Kč	15 819 Kč	17 233 Kč	1 561 Kč
Fond Konzervativní	15 672 Kč	16 306 Kč	18 193 Kč	2 521 Kč	15 672 Kč	16 252 Kč	17 954 Kč	2 282 Kč
Fond Vyvážený	15 672 Kč	17 870 Kč	20 800 Kč	5 128 Kč	15 672 Kč	17 533 Kč	20 089 Kč	4 417 Kč
Fond Dynamický	15 672 Kč	19 052 Kč	22 769 Kč	7 097 Kč	15 672 Kč	18 480 Kč	21 667 Kč	5 995 Kč

Zdroj: autor

Pojištěnci narození v roce 1967, měsíční hrubý příjem 16 000,-Kč

Výpočet důchodu u muže:

Důchodový věk: 65 let 4 měsíce

Doba spoření: 20 let

Výše důchodu bez účasti v druhém pilíři:

Státní důchod z prvního pilíře: 10 360,- Kč

Výpočet důchodu u ženy:

Počet dětí: 2

Důchodový věk: 65 let 4 měsíce

Doba spoření: 20 let

Výše důchodu bez účasti v druhém pilíři:

Státní důchod z prvního pilíře: 10 360,- Kč

Varianta č. 9: Při účasti v druhém pilíři zvolen Fond Státních dluhopisů, odhadovaný výnos 2,5%

Výše důchodu muže při účasti v druhém pilíři:

Státní důchod z prvního pilíře:	9 673,-Kč
Fondová složka (3%):	465,-Kč
Celkový důchod z pojištění (28%)	10 138,-Kč
Fondová složka (2%):	310,-Kč
Důchod celkem:	10 448,-Kč

Z důvodu účasti ve druhém pilíři bude státní důchod nižší o 687,-Kč. Důchod z druhého pilíře plynoucí z vyvedeného pojistného v sazbě 3% činí 465,-Kč. Celkový důchod náležející při odvodu stejné sazby pojistného 28% je při účasti ve druhém pilíři nižší o 222,-Kč. Celkový důchod bude s ohledem na dodatečně odvedené pojistné v sazbě 2% vyšší o 88,-Kč.

Výše důchodu ženy při účasti v druhém pilíři:

Státní důchod z prvního pilíře:	9 673,-Kč
Fondová složka (3%):	464,-Kč
Celkový důchod z pojištění (28%)	10 137,-Kč
Fondová složka (2%):	309,-Kč
Důchod celkem:	10 446,-Kč

Z důvodu účasti ve druhém pilíři bude státní důchod nižší o 687,-Kč. Důchod z druhého pilíře plynoucí z vyvedeného pojistného v sazbě 3% činí 464,-Kč. Celkový důchod náležející při odvodu stejné sazby pojistného 28% je při účasti ve druhém pilíři nižší o 223,-Kč. Celkový důchod bude s ohledem na dodatečně odvedené pojistné v sazbě 2% vyšší o 86,-Kč.

Varianta č. 10: Při účasti v druhém pilíři zvolen Fond Konzervativní, odhadovaný výnos 3,5%

Výše důchodu muže při účasti v druhém pilíři:

Státní důchod z prvního pilíře:	9 673,-Kč
---------------------------------	-----------

Fondová složka (3%): 513,-Kč

Celkový důchod z pojištění (28%) 10 186,-Kč

Fondová složka (2%): 342,-Kč

Důchod celkem: 10 528,-Kč

Z důvodu účasti ve druhém pilíři bude státní důchod nižší o 687,-Kč. Důchod z druhého pilíře plynoucí z vyvedeného pojistného v sazbě 3% činí 513,-Kč. Celkový důchod náležející při odvodu stejné sazby pojistného 28% je při účasti ve druhém pilíři nižší o 174,-Kč. Celkový důchod bude s ohledem na dodatečně odvedené pojistné v sazbě 2% vyšší o 168,-Kč.

Výše důchodu ženy při účasti v druhém pilíři:

Státní důchod z prvního pilíře: 9 673,-Kč

Fondová složka (3%): 512,-Kč

Celkový důchod z pojištění (28%) 10 185,-Kč

Fondová složka (2%): 341,-Kč

Důchod celkem: 10 526,-Kč

Z důvodu účasti ve druhém pilíři bude státní důchod nižší o 687,-Kč. Důchod z druhého pilíře plynoucí z vyvedeného pojistného v sazbě 3% činí 512,-Kč. Celkový důchod náležející při odvodu stejné sazby pojistného 28% je při účasti ve druhém pilíři nižší o 175,-Kč. Celkový důchod bude s ohledem na dodatečně odvedené pojistné v sazbě 2% vyšší o 166,-Kč.

Varianta č. 11: Při účasti v druhém pilíři zvolen Fond Vyvážený, odhadovaný výnos 5,5%

Výše důchodu muže při účasti v druhém pilíři:

Státní důchod z prvního pilíře: 9 673,-Kč

Fondová složka (3%): 628,-Kč

Celkový důchod z pojištění (28%) 10 301,-Kč

Fondová složka (2%): 418,-Kč

Důchod celkem: 10 719,-Kč

Z důvodu účasti ve druhém pilíři bude státní důchod nižší o 687,-Kč. Důchod z druhého pilíře plynoucí z vyvedeného pojistného v sazbě 3% činí 628,-Kč. Celkový důchod

náležející při odvodu stejné sazby pojistného 28% je při účasti ve druhém pilíři nižší o 59,- Kč. Celkový důchod bude s ohledem na dodatečně odvedené pojistné v sazbě 2% vyšší o 359,-Kč.

Výše důchodu ženy při účasti v druhém pilíři:

Státní důchod z prvního pilíře:	9 673,-Kč
Fondová složka (3%):	626,-Kč
Celkový důchod z pojištění (28%)	10 299,-Kč
Fondová složka (2%):	417,-Kč
Důchod celkem:	10 716,-Kč

Z důvodu účasti ve druhém pilíři bude státní důchod nižší o 687,-Kč. Důchod z druhého pilíře plynoucí z vyvedeného pojistného v sazbě 3% činí 626,-Kč. Celkový důchod náležející při odvodu stejné sazby pojistného 28% je při účasti ve druhém pilíři nižší o 61,- Kč. Celkový důchod bude s ohledem na dodatečně odvedené pojistné v sazbě 2% vyšší o 356,-Kč.

Varianta č. 12: Při účasti v druhém pilíři zvolen Fond Dynamický, odhadovaný výnos 6,5%

Výše důchodu muže při účasti v druhém pilíři:

Státní důchod z prvního pilíře:	9 673,-Kč
Fondová složka (3%):	696,-Kč
Celkový důchod z pojištění (28%)	10 369,-Kč
Fondová složka (2%):	464,-Kč
Důchod celkem:	10 833,-Kč

Z důvodu účasti ve druhém pilíři bude státní důchod nižší o 687,-Kč. Důchod z druhého pilíře plynoucí z vyvedeného pojistného v sazbě 3% činí 696,-Kč. Celkový důchod náležející při odvodu stejné sazby pojistného 28% je při účasti ve druhém pilíři vyšší o 9,- Kč. Celkový důchod bude s ohledem na dodatečně odvedené pojistné v sazbě 2% vyšší 473,-Kč.

Výše důchodu ženy při účasti v druhém pilíři:

Státní důchod z prvního pilíře:	9 673,-Kč
Fondová složka (3%):	694,-Kč
Celkový důchod z pojištění (28%)	10 367,-Kč
Fondová složka (2%):	463,-Kč
Důchod celkem:	10 830,-Kč

Z důvodu účasti ve druhém pilíři bude státní důchod nižší o 687,-Kč. Důchod z druhého pilíře plynoucí z vyvedeného pojistného v sazbě 3% činí 694,-Kč. Celkový důchod náležející při odvodu stejné sazby pojistného 28% je při účasti ve druhém pilíři vyšší o 7,-Kč. Celkový důchod bude s ohledem na dodatečně odvedené pojistné v sazbě 2% vyšší o 470,-Kč.

Pro přehlednost jsou měsíční důchody předchozích variant zobrazeny v tabulce níže.

Tabulka 5: Výše měsíčního důchodu pojištěnců s rokem narození 1967, měsíční hrubý příjem 16 000 Kč

Název fondu	Muž				Žena			
	I. pilíř	II. pilíř		Rozdíl	I. pilíř	II. pilíř		Rozdíl
	Důchod z pojistného 28%	Důchod z pojistného 28%	Celkový důchod		Důchod z pojistného 28%	Důchod z pojistného 28%	Celkový důchod	
Fond Státních dluhopisů	10 360 Kč	10 138 Kč	10 448 Kč	88 Kč	10 360 Kč	10 137 Kč	10 446 Kč	86 Kč
Fond Konzervativní	10 360 Kč	10 186 Kč	10 528 Kč	168 Kč	10 360 Kč	10 185 Kč	10 526 Kč	166 Kč
Fond Vyvážený	10 360 Kč	10 301 Kč	10 719 Kč	359 Kč	10 360 Kč	10 299 Kč	10 716 Kč	356 Kč
Fond Dynamický	10 360 Kč	10 369 Kč	10 833 Kč	473 Kč	10 360 Kč	10 367 Kč	10 830 Kč	470 Kč

Zdroj: autor

Pojištěnci narození v roce 1967, měsíční hrubý příjem 40000,-Kč

Výpočet důchodu u muže:

Důchodový věk: 65 let 4 měsíce

Doba spoření: 20 let

Výše důchodu bez účasti v druhém pilíři:

Státní důchod z prvního pilíře: 14 572,- Kč

Výpočet důchodu u ženy:

Počet dětí: 2

Důchodový věk: 65 let 4 měsíce

Doba spoření: 20 let

Výše důchodu bez účasti v druhém pilíři:

Státní důchod z prvního pilíře: 14 572,- Kč

Varianta č. 13: Při účasti v druhém pilíři zvolen Fond Státních dluhopisů, odhadovaný výnos 2,5%

Výše důchodu muže při účasti v druhém pilíři:

Státní důchod z prvního pilíře:	13 531,-Kč
Fondová složka (3%):	1 163,-Kč
Celkový důchod z pojištění (28%)	14 694,-Kč
Fondová složka (2%):	775,-Kč
Důchod celkem:	15 469,-Kč

Z důvodu účasti ve druhém pilíři bude státní důchod nižší o 1 041,-Kč. Důchod z druhého pilíře plynoucí z vyvedeného pojistného v sazbě 3% činí 1 163,-Kč. Celkový důchod náležející při odvodu stejné sazby pojistného 28% je při účasti ve druhém pilíři vyšší o 122,-Kč. Celkový důchod bude s ohledem na dodatečně odvedené pojistné v sazbě 2% vyšší o 897,-Kč.

Výše důchodu ženy při účasti v druhém pilíři:

Státní důchod z prvního pilíře:	13 531,-Kč
Fondová složka (3%):	1 160,-Kč
Celkový důchod z pojištění (28%)	14 691,-Kč
Fondová složka (2%):	773,-Kč
Důchod celkem:	15 464,-Kč

Z důvodu účasti ve druhém pilíři bude státní důchod nižší o 1 041,-Kč. Důchod z druhého pilíře plynoucí z vyvedeného pojistného v sazbě 3% činí 1 160,-Kč. Celkový důchod náležející při odvodu stejné sazby pojistného 28% je při účasti ve druhém pilíři vyšší o 119,-Kč. Celkový důchod bude s ohledem na dodatečně odvedené pojistné v sazbě 2% vyšší o 892,-Kč.

Varianta č. 14: Při účasti ve druhém pilíři zvolen Fond Konzervativní, odhadovaný výnos 3,5%

Výše důchodu muže při účasti v druhém pilíři:

Státní důchod z prvního pilíře:	13 531,-Kč
---------------------------------	------------

Fondová složka (3%): 1 282,-Kč

Celkový důchod z pojištění (28%) 14 813,-Kč

Fondová složka (2%): 855,-Kč

Důchod celkem: 15 668,-Kč

Z důvodu účasti ve druhém pilíři bude státní důchod nižší o 1 041,-Kč. Důchod z druhého pilíře plynoucí z vyvedeného pojistného v sazbě 3% činí 1 282,-Kč. Celkový důchod náležející při odvodu stejné sazby pojistného 28% je při účasti ve druhém pilíři vyšší o 241,-Kč. Celkový důchod bude s ohledem na dodatečně odvedené pojistné v sazbě 2% vyšší o 1 096,-Kč.

Výše důchodu ženy při účasti v druhém pilíři:

Státní důchod z prvního pilíře: 13 531,-Kč

Fondová složka (3%): 1 279,-Kč

Celkový důchod z pojištění (28%) 14 810,-Kč

Fondová složka (2%): 853,-Kč

Důchod celkem: 15 663,-Kč

Z důvodu účasti ve druhém pilíři bude státní důchod nižší o 1 041,-Kč. Důchod z druhého pilíře plynoucí z vyvedeného pojistného v sazbě 3% činí 1 279,-Kč. Celkový důchod náležející při odvodu stejné sazby pojistného 28% je při účasti ve druhém pilíři vyšší o 238,-Kč. Celkový důchod bude s ohledem na dodatečně odvedené pojistné v sazbě 2% vyšší o 1 091,-Kč.

Varianta č. 15: Při účasti v druhém pilíři zvolen Fond Vyvážený, odhadovaný výnos 5,5%

Výše důchodu muže při účasti v druhém pilíři:

Státní důchod z prvního pilíře: 13 531,-Kč

Fondová složka (3%): 1 569,-Kč

Celkový důchod z pojištění (28%) 15 100,-Kč

Fondová složka (2%): 1 046,-Kč

Důchod celkem: 16 146,-Kč

Z důvodu účasti ve druhém pilíři bude státní důchod nižší o 1 041,-Kč. Důchod z druhého pilíře plynoucí z vyvedeného pojistného v sazbě 3% činí 1 569,-Kč. Celkový důchod

náležející při odvodu stejné sazby pojistného 28% je při účasti ve druhém pilíři vyšší o 528,-Kč. Celkový důchod bude s ohledem na dodatečně odvedené pojistné v sazbě 2% vyšší o 1 574,-Kč.

Výše důchodu ženy při účasti v druhém pilíři:

Státní důchod z prvního pilíře:	13 531,-Kč
Fondová složka (3%):	1 565 -Kč
Celkový důchod z pojištění (28%)	15 096,-Kč
Fondová složka (2%):	1 043,-Kč
Důchod celkem:	16 139,-Kč

Z důvodu účasti ve druhém pilíři bude státní důchod nižší o 1 041,-Kč. Důchod z druhého pilíře plynoucí z vyvedeného pojistného v sazbě 3% činí 1 565,-Kč. Celkový důchod náležející při odvodu stejné sazby pojistného 28% je při účasti ve druhém pilíři vyšší o 524,-Kč. Celkový důchod bude s ohledem na dodatečně odvedené pojistné v sazbě 2% vyšší o 1 567,-Kč.

Varianta č. 16: Při účasti ve druhém pilíři zvolen Fond Dynamický, odhadovaný výnos 6,5%

Výše důchodu muže při účasti v druhém pilíři:

Státní důchod z prvního pilíře:	13 531,-Kč
Fondová složka (3%):	1 741,-Kč
Celkový důchod z pojištění (28%)	15 272,-Kč
Fondová složka (2%):	1 160,-Kč
Důchod celkem:	16 432,-Kč

Z důvodu účasti ve druhém pilíři bude státní důchod nižší o 1 041,-Kč. Důchod z druhého pilíře plynoucí z vyvedeného pojistného v sazbě 3% činí 1 741,-Kč. Celkový důchod náležející při odvodu stejné sazby pojistného 28% je při účasti ve druhém pilíři vyšší o 700,-Kč. Celkový důchod bude s ohledem na dodatečně odvedené pojistné v sazbě 2% vyšší o 1860,-Kč.

Výše důchodu ženy při účasti v druhém pilíři:

Státní důchod z prvního pilíře: 13 531,-Kč

Fondová složka (3%): 1 736,-Kč

Celkový důchod z pojištění (28%) 15 267,-Kč

Fondová složka (2%): 1 157,-Kč

Důchod celkem: 16 424,-Kč

Z důvodu účasti ve druhém pilíři bude státní důchod nižší o 1 041,-Kč. Důchod z druhého pilíře plynoucí z vyvedeného pojistného v sazbě 3% činí 1 736,-Kč. Celkový důchod náležející při odvodu stejné sazby pojistného 28% je při účasti ve druhém pilíři vyšší o 695,-Kč. Celkový důchod bude s ohledem na dodatečně odvedené pojistné v sazbě 2% vyšší o 1 852,-Kč.

Pro přehlednost jsou měsíční důchody předchozích variant zobrazeny v tabulce níže.

Tabulka 6: Výše měsíčního důchodu pojištěnců s rokem narození 1967, měsíční hrubý příjem 40 000 Kč

Název fondu	Muž				Žena			
	I. pilíř	II. pilíř		Rozdíl	I. pilíř	II. pilíř		Rozdíl
	Důchod z pojistného 28%	Důchod z pojistného 28%	Celkový důchod		Důchod z pojistného 28%	Důchod z pojistného 28%	Celkový důchod	
Fond Státních dluhopisů	14 572 Kč	14 694 Kč	15 469 Kč	897 Kč	14 572 Kč	14 691 Kč	15 464 Kč	892 Kč
Fond Konzervativní	14 572 Kč	14 813 Kč	15 668 Kč	1 096 Kč	14 572 Kč	14 810 Kč	15 663 Kč	1 091 Kč
Fond Vyvážený	14 572 Kč	15 100 Kč	16 146 Kč	1 574 Kč	14 572 Kč	15 096 Kč	16 139 Kč	1 567 Kč
Fond Dynamický	14 572 Kč	15 272 Kč	16 432 Kč	1 860 Kč	14 572 Kč	15 267 Kč	16 424 Kč	1 852 Kč

Zdroj: autor

Dopad důchodové reformy na výši důchodu

Z výše uvedených výpočtů vyplývá, že pojištěncům, kteří mají měsíční hrubou mzdu 16 000 Kč, klesne příjem z důvodu odchodu do důchodu při výplatě státního starobního důchodu z prvního pilíře zhruba o 20% v poměru k jejich měsíčnímu čistému příjmu. Kdežto pojištěncům, kteří mají měsíční hrubou mzdu 40 000 Kč, klesne příjem z důvodu odchodu do důchodu při výplatě starobního důchodu z prvního pilíře až o 47% v poměru k jejich měsíčnímu čistému příjmu. Přestože tedy pojištěnci s nadprůměrnými výdělků z uvedeného příkladu odvedou do státního rozpočtu formou pojistného na sociální zabezpečení více než dvojnásobek oproti pojištěncům s podprůměrnými příjmy z uvedeného příkladu, jejich státní starobní důchod nebude tomuto odpovídat. Při účasti

v druhém pilíři odvedou pojištěnci po dobu od počátku vzniku důchodového spoření zhruba o 30% více než při účasti pouze v prvním pilíři. Na základě výše uvedených výpočtů bude provedena analýza vhodnosti účasti na důchodovém spoření, za vhodnost účasti bude považováno, pokud dojde k navýšení důchodu alespoň o 1 000 Kč.

Měsíční celkový důchod ženy s hrubým příjmem 16 000 Kč bude díky účasti na důchodovém spoření vyšší o 112 Kč při investování do Fondu Státních dluhopisů, o 401 Kč při investování do Fondu Konzervativního, o 1255 Kč při investování do Fondu Vyváženého a o 1 886 Kč při investování do Fondu Dynamického. Tato pojištěnka z důvodu účasti v druhém pilíři dodatečně odvádí ze své mzdy měsíčně 2%, což je 320 Kč. Po dobu spoření, tedy 44 let, odvede na pojistném celkem o 168 960 Kč více. Za předpokladu, že žena vzhledem k nízkému příjmu nechce riskovat a zvolí méně rizikový fond, pak se jí účast na důchodovém spoření vzhledem k dodatečně odvedenému pojistnému nevyplatí. Navíc s ohledem na finanční a životní situaci, kdy pečuje o dvě děti, se dá předpokládat, že prostředky, které by dodatečně odvedla na důchodový účet, bude spíše potřebovat k zajištění základních životních potřeb.

Měsíční celkový důchod muže s hrubým příjmem 40 000 Kč bude z důvodu účasti na důchodovém spoření vyšší o 1 662 Kč při investování do Fondu Státních dluhopisů, o 2 521 Kč při investování do Fondu Konzervativního, o 5 128 Kč při investování do Fondu Vyváženého a o 7 097 při investování do Fondu Dynamického. Tento pojištěnec z důvodu účasti v druhém pilíři dodatečně odvádí ze své mzdy 2 %, tedy 800 Kč. Po dobu spoření 44 let odvede na pojistném celkem o 422 400 Kč více. Lze konstatovat, že pro tohoto pojištěnce je účast v druhém pilíři výhodná. Zejména za předpokladu, že muž vzhledem k vysokému příjmu preferuje výnosnost před mírou rizika, kdy při investování do rizikovějších fondů se jeho měsíční důchod může zvýšit až o polovinu.

Pojištěnci narození roku 1967, kteří se přihlásili k účasti do druhého pilíře od počátku vzniku důchodového spoření, budou spořit po dobu 20 let.

Měsíční celkový důchod ženy s hrubým příjmem 16 000 Kč bude díky účasti na důchodovém spoření vyšší o 86 Kč při investování do Fondu Státních dluhopisů, o 166 Kč při investování do Fondu Konzervativního, o 356 Kč při investování do Fondu Vyváženého a o 470 Kč při investování do Fondu Dynamického. Tato pojištěnka z důvodu účasti v druhém pilíři dodatečně odvádí ze své mzdy 2 %, tedy 320 Kč. Po dobu spoření 20 let odvede na pojistném celkem o 76 800 Kč. Lze konstatovat, že pro tuto pojištěnku účast

na důchodovém spoření není výhodná, ani za předpokladu, že preferuje výnosnost před mírou rizika a investovala by do rizikovějších fondů.

Měsíční celkový důchod muže s hrubým příjmem 40 000 Kč bude díky účasti na důchodovém spoření vyšší o 897 Kč při investování do Fondu Státních dluhopisů, o 1 096 Kč při investování do Fondu Konzervativního, o 1 574 Kč při investování do Fondu Vyváženého a o 1 860 Kč při investování do Fondu Dynamického. Tento pojištěnec z důvodu účasti v druhém pilíři dodatečně odvádí ze své mzdy 2 %, tedy 800 Kč. Po dobu spoření 20 let odvede na pojistném celkem o 192 000 Kč více. Částka, o kterou je důchod navýšen lze považovat za poměrně vyšší, zejména při investování do rizikovějších fondů. Otázkou ale je, zda je toto navýšení pro daného pojištěnce dostačující, zda by nebylo dodatečné prostředky vhodnější investovat jiným způsobem.

Shrnutí

Na základě výše uvedené analýzy lze konstatovat, že účast na důchodovém spoření je výhodná pro mladší osoby s vyššími příjmy, kdy s rostoucím příjmem dochází k navýšení důchodu. Naopak pro mladší pojištěnce s nízkými příjmy není účast na důchodovém spoření tak výhodná. V případě investování těchto osob do rizikovějších fondů by sice došlo k poměrně vyššímu nárůstu důchodu, ale je otázkou, zda by osoby s nízkými příjmy riskovaly a odváděly by prostředky, které spíše potřebují k jiným účelům, do rizikových fondů. S růstem věku je výhodnost účasti na spoření odvislá od růstu příjmu. Pro starší osoby s nízkými příjmy lze konstatovat, že účast na důchodovém spoření není výhodná. Pro starší osoby s vyššími příjmy lze konstatovat, že účast na spoření je výhodná, zejména při investování do rizikovějších fondů. Vzhledem k tomu, že volba účasti na spoření je nevratná, musí si každý pojištěnec své rozhodnutí promyslet, a to nejen s ohledem na svůj věk, příjem a výnosnosti fondů, ale také na životní situaci. Proto každý musí zvážit, zda vkládat prostředky do druhého pilíře, nebo využít jinou možnost investování a spoření.

4.3 Alternativní způsoby spoření

Cílem této kapitoly bude navržení alternativního způsobu ukládání finančních prostředků za účelem zajištění rezerv na dobu v důchodu, kdy má pojištěnec možnost volby z mnoha poskytovaných produktů na bankovním trhu s obdobným výnosem.

Pro účel návrhu alternativy byly vybrány dva produkty nabízené Komerční bankou a.s., kdy jeden produkt bude navržen jako alternativa pro osoby s nízkými příjmy a druhý pro osoby s vysokými příjmy. Vzhledem k tomu, že návrh má být alternativním řešením důchodového spoření, bude vycházet z předchozí analýzy a pro výpočet použita částka 320 Kč, jako 2% z hrubé mzdy 16 000 Kč, a částka 800 Kč, jako 2% z hrubé mzdy 40 000 Kč.

Vyvážený účastnický fond

Tato alternativa bude navržena pro pojištěnce narozeného v roce 1987 s příjmem 40 000 Kč, a to z důvodu, že pro tohoto účastníka by byla účast na důchodovém spoření výhodná. Vzhledem k plánovanému zrušení druhého pilíře by mohla být účast ve vyváženém účastnickém fondu vhodnou alternativou.

Vyvážený účastnický fond je nabízen v rámci doplňkového penzijního spoření KB Penzijní společností, a.s.. Aktiva této společnosti jsou spravována na účtech České spořitelny, a.s., z důvodu zabezpečení návratnosti investic a snížení rizikovosti pro klienta. Cílem fondu je zhodnocování prostředků prostřednictvím investování do vyváženého portfolia, které je složeno z akcií, dluhopisů a depozit. Fond se vyznačuje vyšší výnosností investic a střední mírou rizika. Odhadovaný výnos, stanovený portfoliomanážery Komerční banky, je ve výši 4%.

Výchozí hodnoty pro výpočet:

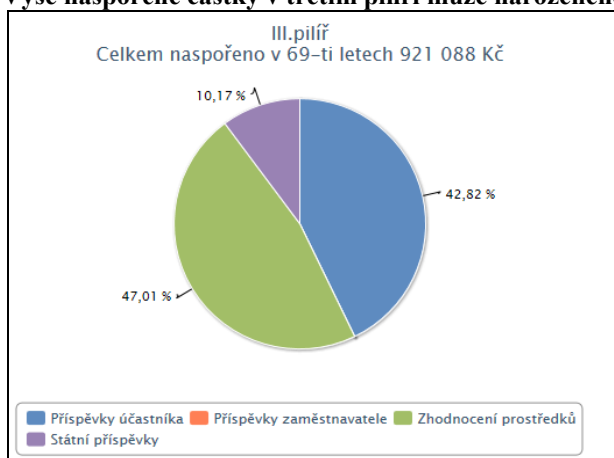
Muž, hrubá mzda 40 000 Kč, začátek spoření ve třetím pilíři 1. 1. 2013, měsíční příspěvek 800 Kč, zvolená Vyvážená strategie životního cyklu, bez příspěvku zaměstnavatele. K výpočtu bude použita kalkulačka dostupná na adrese <http://www.kbps.cz/kalkulacka/>, výpočet bude proveden v současných cenách.

Výpočet výše důchodu

Důchodový věk výše uvedeného účastníka je 68 let a 8 měsíců. Při účasti na spoření ve třetím pilíři od 1. 1. 2013 bude celková doba spoření ke dni dovršení věku 69 let činit 44 let. Za tuto dobu bude mít pojištěnec naspořeno celkem 921 088 Kč, měsíční doživotní důchod z třetího pilíře bude ve výši 1 878 Kč. Ve srovnání s fondovou složkou 2% z Vyváženého fondu důchodového spoření, kdy tato byla vypočtena ve výši 2 930 Kč, je vypočítaný měsíční důchod z třetího pilíře nižší, ale je třeba brát v potaz, že v případě důchodového spoření bylo počítáno s odhadovaným výnosem 5,5%. Vzhledem k tomu,

že státní měsíční důchod byl pro tohoto pojištěnce vypočten ve výši 15 672 Kč, bude celkový měsíční důchod ve výši 17 550 Kč.

Graf 1: Výše naspořené částky v třetím pilíři muže narozeného 1987 s hrubou mzdou 40 000 Kč.

Zdroj: <http://www.kbps.cz/kalkulacka/>, [cit. 2014-11-24]

KB vyvážený profil

Tato alternativa bude navržena pro pojištěnce narozeného v roce 1987 s příjmem 16 000 Kč, a to z důvodu, že pro tohoto účastníka by nebyla účast na důchodovém spoření tak výhodná. Vzhledem k nízkému příjmu lze předpokládat, že není dostatek volných prostředků, které by mohly být využity ke spoření, popřípadě aby byly dlouhodobě vázány bez možnosti výběru v případě nutnosti. Přesto lze navrhnout alternativní možnost investování případných volných prostředků tak, aby je měl pojištěnec k dispozici.

Jedná se o smíšený podílový fond. V rámci tohoto fondu je investováno do portfolia, které je tvořeno z akcií a dluhopisů. Cílem fondu je střednědobé zhodnocování finančních prostředků. Doporučená doba investice jsou 3 roky a více. Charakteristikou fondu je vysoká likvidita a dostupnost finančních prostředků. Fond se vyznačuje nižší mírou rizika a odhadovanou výnosností za 5 let 2,86%.

K výpočtu bude použita kalkulačka dostupná na adrese http://www.iks-kb.cz/web/kalkulacka_pravidelne_investice.html.

Výše výnosu

Pokud by byla v rámci tohoto fondu měsíčně ukládána částka ve výši 340 Kč po dobu 3 let, pak by částka po zhodnocení činila 13 337 Kč. Po odečtení celkové vložené částky 12 240 Kč činí výnos 1097 Kč. Pokud by bylo spořeno po dobu 10 let, pak by naspořená částka po zhodnocení byla ve výši 43 649 Kč. Po odečtení celkové vložené částky 40 800 Kč činí výnos 2 849 Kč. I když díky této alternativě nebude výše úspor

v takové výši, jako např. z doplňkového spoření, tak vzhledem k výši ukládané částky, míře rizika a hlavně dostupnosti finančních prostředků, lze tuto alternativu navrhnout pro osoby s nízkými příjmy

5 Závěr

Diplomová práce je orientována na důchodový systém a důchodovou reformu. V práci jsou charakterizovány jednotlivé pilíře důchodového systému a dále zhodnocena důchodová reforma a její dopad na občany ČR.

V teoretické části byl charakterizován důchodový systém z hlediska jeho financování a konstrukce, kdy byly uvedeny jednotlivé pilíře důchodového systému, včetně uvedení důvodů, které vedly k důchodové reformě. Hlavní příčinou důchodové reformy je demografická situace, kdy dochází k prodlužování průměrného věku dožití a poklesu porodnosti, což vede k růstu podílu starších osob a poklesu podílu ekonomicky aktivních osob, které svými platbami ve formě pojistného financují vyplácené současné důchody. Z tohoto důvodu dochází k nerovnováze státního důchodového účtu, kdy se deficit důchodového účtu stále navyšuje. Dalším důvodem důchodové reformy je, že většina dnešních důchodců je závislá jen na zajištění od státu, kdy dávky poskytované státem představují většinu jejich příjmů. Dále bylo představeno důchodové pojištění, jako první pilíř důchodového systému, které slouží k zabezpečení občanů při dlouhodobých sociálních událostech, a to zejména k zajištění osob v poproduktivním věku nebo osob v produktivním věku, které z důvodu dlouhodobé ztráty pracovní schopnosti nemůžou být ekonomicky aktivní. V rámci této kapitoly byly nastíněny podmínky účasti na důchodovém pojištění a uvedeny základní výpočetní veličiny pro stanovení výše dávek plynoucích z tohoto pojištění, zejména byla pozornost soustředěna podmínkám nároku a stanovení výše nejčastěji poskytované dávky důchodového pojištění, tedy starobního důchodu. Závěr této kapitoly byl věnován změnám prvního pilíře, které byly přijaty v souvislosti s tzv. Malou a Velkou důchodovou reformou. V rámci Malé důchodové byly zavedeny změny týkající se postupného prodlužování věku odchodu do důchodu, kdy důchodový věk je pro osoby narozené v roce 2012 stanoven až ve výši 73let, zvyšování tempa růstu a sjednocení důchodového věku a byl změněn systém redukčních hranic, kdy původní ustanovení znevýhodňovalo osoby s vyššími příjmy. Mezi hlavní změny, které nastaly v prvním pilíři v souvislosti s Velkou důchodovou reformou, patří snížení sazby pojistného zaměstnance a snížení procentní výměry výpočtového základu pro stanovení výše starobního důchodu v případě účasti v druhém pilíři. V následné kapitole byl představen druhý pilíř důchodového systému přijatý od 1. 1. 2013, tedy důchodové spoření. V úvodu

kapitoly byly uvedeny subjekty důchodového spoření a dále byla pozornost věnována zejména podmínkám účasti, jednotlivým důchodovým fondům, odvodům do druhého pilíře a nárokovosti a výši dávek. Účastníkem se může stát jakákoliv osoba starší 18 let do věku 35 let. Osobám starší 35 let byl vstup do druhého pilíře umožněn do 30. 6. 2013. V rámci důchodového spoření účastník vyvede 3% z povinného důchodového pojištění a spolu s dodatečně přidanými 2% z hrubé mzdy je odvede na osobní důchodový účet. Prostředky jsou na tomto účtu dále zhodnocovány dle vybrané investiční strategie. Účastník si v rámci investiční strategie může vybrat ze čtyř důchodových fondů, které se liší výnosností a mírou rizika. Výplata důchodu z druhého pilíře je podmíněna vznikem nároku na výplatu státního starobního důchodu. Již od počátku bylo zavedení druhého pilíře provázáno kritikou jak z řad ekonomů, tak politických stran. Po té co byla do čela vlády zvolena Česká strana sociálně demokratická, byla ustanovena komise pro důchodovou reformu, která má za úkol doporučit změny směřující ke zrušení druhého pilíře, a to od roku 2016. V závěru teoretické části je nastíněn třetí pilíř důchodového systému, a to doplňkové penzijní spoření.

Jedním z cílů diplomové práce bylo zhodnocení důchodové reformy. Ačkoliv se předpokládalo vysoký zájem o účast ve druhém pilíři, opak se stal pravdou. Jak je uvedeno výše, přijetí druhého pilíře bylo již od počátku provázáno kritikou, což u občanů vyvolalo nedůvěru k důchodovému spoření a to se také odrazilo na počtu účastníků, kterých je k prvnímu čtvrtletí roku 2014 zhruba 83 000. Jako výhodu důchodového spoření lze uvést skutečnost, že naspořené prostředky náleží konkrétnímu účastníkovi, který si je naspořil. Nejsou využity k financování dávek pro osoby s nižšími příjmy v rámci solidarity, k čemuž dochází v prvním pilíři, kdy z důvodu redukce osobního vyměřovacího základu jsou osobám s vyššími příjmy poskytovány dávky v nepřiměřené výši vzhledem k odvedenému pojistnému. Jako další výhodu lze uvést fakt, že v případě smrti účastníka ve fázi spoření naspořené prostředky přechází do dědictví. V době, kdy účastník nemá žádný příjem z výdělečné činnosti, žádné pojistné neodvádí. Tato podmínka je výhodná pro osoby, které např. z důvodu ztráty zaměstnání nebo rodičovské dovolené nedosahují příjmu. Výše pojistného je odvozena od skutečně dosaženého příjmu a není tedy na uvážení účastníka, kolik prostředků si bude spořit, což může být pro osoby v době dosahování vyšších příjmů nevýhodou, proč by si osoby v této době nemohly spořit vyšší částku, která by byla lépe zhodnocena? Jako hlavní nevýhodu důchodového spoření lze uvést, že výplata důchodu

z druhého pilíře je odvislá od vzniku nároku na výplatu důchodu z prvního pilíře a může se tedy stát, že pojištěnec bude odvádět po dobu účasti v druhém pilíři navýšené pojistné, a pokud nesplní nárok na státní starobní důchod, pak ani z naspořených prostředků neobdrží žádné dávky. Navíc nemožnost zrušení účasti vzbuzuje v lidech nedůvěru, co se za tu dlouhou dobu spoření stane s jejich úsporami, zda se nezmění podmínky. Nikdo neví, jaká bude politická, ekonomická či osobní situace. Dále je zde také riziko znehodnocení prostředků a to v důsledku volby rizikovější investiční strategie.

Dalším cílem byla analýza důchodové reformy a její dopad na občany ČR, a to z hlediska výše důchodu poskytovaného v případě účasti na důchodovém spoření. K tomuto účelu byla v praktické části provedena analýza vhodnosti účasti na důchodovém spoření, kdy na základě simulovaných příkladů bylo zhodnoceno, kterým pojištěncům, tedy jaké věkové a příjmové kategorie, se účast v druhém pilíři vyplatí. V rámci analýzy bylo zjištěno, že účast na důchodovém spoření je výhodná pro mladší osoby s vyššími příjmy, kdy s rostoucím příjmem dochází k navýšení důchodu. Naopak pro mladší pojištěnce s nízkými příjmy není účast v druhém pilíři tak výhodná. Samozřejmě navýšení důchodu závisí na zvolené investiční strategii. Čím je investiční strategie rizikovější, tím je výnosnější, a vyplatí se i pojištěncům s nižšími příjmy, nastává zde ale otázka, zda osoby s nízkým příjmem budou riskovat a ukládat prostředky do rizikových fondů. S růstem věku je výhodnost účasti v druhém pilíři odvislá od růstu příjmu. Pro starší osoby s nízkými příjmy účast na důchodovém spoření výhodná není, v případě ale vysokého příjmu výhodná je, zejména při investování do rizikovějších fondů. Rozhodnutí o účasti v druhém pilíři je na uvážení každého jednotlivce. Z důvodu, že se jedná o nevratný krok, musí každý své rozhodnutí důkladně promyslet. Na základě analýzy vhodnosti účasti na důchodovém spoření byly navrženy alternativní způsoby investování. Za tímto účelem byly zvoleny dva produkty Komerční banky, a.s.. Prvním navrženým produktem byl Vyvážený účastnický fond, který byl doporučen pojištěnci s vysokým příjmem a dalším byl KB vyvážený profil, jako doporučení pro pojištěnce s nízkým příjmem.

I kdyby nebylo v současné době plánované zrušení důchodového spoření od roku 2016, sama bych účast v druhém pilíři, tak jak je nastaven v současné době, na základě zhodnocení důchodové reformy a provedené analýzy vhodnosti účasti nedoporučila.

6 Seznam tabulek a grafů

Tabulka 1: Potřebná doba pojištění	32
Tabulka 2: Potřebná doba pojištění pro nárok na starobní důchod (alternativní varianta poměrného starobního důchodu).....	32
Tabulka 4: Výše měsíčního důchodu pojištěnců s rokem narození 1987, měsíční hrubý příjem 16000 Kč	52
Tabulka 5: Výše měsíčního důchodu pojištěnců s rokem narození 1987, měsíční hrubý příjem 40 000 Kč	56
Tabulka 6: Výše měsíčního důchodu pojištěnců s rokem narození 1967, měsíční hrubý příjem 16 000 Kč	60
Tabulka 7: Výše měsíčního důchodu pojištěnců s rokem narození 1967, měsíční hrubý příjem 40 000 Kč	64
Graf 1: Výše naspořené částky v třetím pilíři muže narozeného 1987 s hrubou mzdou 40 000 Kč.....	68

7 Seznam použitých zdrojů

- BANZETOVÁ, Eva a kol. *Průvodce důchodovým pojištěním, nemocenským pojištěním a pojistným na sociální zabezpečení, zdravotním pojištěním, změnami zákona o dani z příjmu, změnami zákona o DPH, změnami zákona o dani z nemovitostí a změnami zákona o dani z převodu nemovitostí, cestovními náhradami, sociálními dávkami v roce 2013*. Praha: BMSS-Start, 2013. 119 s. ISBN 978-80-86140-77-3.
- CIPRA, Tomáš. *Penze: kvantitativní přístup*. 1. vydání. Praha: Ekopress, 2012. 409 s. ISBN 978-80-86929-87-3.
- GREGOROVÁ, Zdeňka. *Důchodové systémy*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 1998. 212 s. ISBN 80-210-2003-2.
- GREGOROVÁ, Zdeňka, GALVAS, Milan. *Sociální zabezpečení*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Brno: Masarykova univerzita v Brně. DOPLNĚK, 2005. 280 s. ISBN 80-210-3686-9 (Masarykova univerzita v Brně). ISBN 80-7239-176-3 (DOPLNĚK).
- MINISTRY OF LABOUR AND SOCIAL AFFAIRS. *Pension system in the Czech Republic*. Prague: PRAGMA Communications, 1997. 44 p. ISBN 80-85529-35-1.
- PŘIB, Jan, VOŘÍŠEK, Vladimír. *Důchodové předpisy s komentářem*. 7. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2012. 583 s. ISBN 978-80-7263-736-2.
- RYTÍŘOVÁ, Lucie. *Důchodový systém v České republice*. 1. vydání. Olomouc: ANAG, 2012. 115 s. ISBN 978-80-7263-821-5.
- SYROVÝ, Petr. *Jak si spořit na důchod: Zorientujte se v důchodové reformě*. 1. vydání. Praha: Grada, 2012. 152 s. ISBN 978-80-247-4479-7
- ŽIŽKOVÁ, Jana, KREBS, Vojtěch. *Základy sociální politiky*. 1. vydání. Praha: VŠE, 1993. 157 s. ISBN 80-7079-975-7.
- LEKEŠOVÁ, Božena. *Národní pojištění*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2013. 6/2013. 47 s. ISSN 0323-2395.
- Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, v platném znění.

Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, v platném znění.

Zákon č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření, v platném znění.

Zákon č. 397/2012 Sb., o pojistném na důchodové spoření, v platném znění.

Internetové zdroje:

Apfcr: *Vybrané ekonomické ukazatele*. Dostupné z www:

<http://www.apfcr.cz/cs/vybrane-ekonomicke-ukazatele/>.

Cssz: *Důchodové pojištění*. Dostupné z www:

<http://www.cssz.cz/cz/duchodove-pojisteni/>

Důchodová kalkulačka: *Důchodová kalkulačka*. Dostupné z www:

<http://duchodovakalkulacka.mpsv.cz/www/>.

Kalkulačka pravidelné investice: *Pravidelné investice*. Dostupné z www:

http://www.iks-kb.cz/web/kalkulacka_pravidelne_investice.html.

Kbps: *Důchodová kalkulačka*. Dostupné z www:

<http://www.kbps.cz/kalkulacka/>.

Sociální poradce: *Důchodová reforma*. Dostupné z www:

<http://socialniporadce.mpsv.cz/cs/164>.